

Rekreativa och funktionella hundrastgårdar

– ökad vardagsrekreation som möjlig lösning på en urban konflikt?

Recreational and functional dog parks

– increased everyday-recreation as possible solution to an urban conflict?

Malin Christensson



Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Självständigt arbete • 15 hp • Grundnivå, G2E

Landskapsarkitekturprogrammet

Alnarp 2013

Rekreativa och funktionella hundrastgårdar

Recreational and functional dog parks

Malin Christensson

Handledare: Eva Gustavsson, SLU, Alnarp,
Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap

Examinator: Inger Strömberg, SLU, Alnarp,
Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E

Kurstitel: Kandidatexamensarbete

Kurskod: EX0649

Program/utbildning: Landskapsarkitekturprogrammet

Serienamn: Självständigt arbete vis LTJ-fakulten, SLU

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2013

Omslagsbild: *Dogpark 019*, Spilltojill CC BY SA [online] tillgänglig via:

<http://www.flickr.com/photos/jilbean3/3317516480/>

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: hundrastgårdar, urban planering, offentliga miljöer, vardagsrekreation, planeringskonflikter, hundparker

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Sammandrag

Hunden är en stor del av många människors liv. Det bör därför rimligen finnas gott om offentliga ytor i våra städer som erbjuder umgänge och rekreation för hundar och hundägare. Huvudfokus i detta arbete ligger i att få fram hur vi planerar för hundar i våra stadsmiljöer och varför vi behöver göra det.

Uppsatsen består av litteraturstudier och intervjuer med efterföljande reflektioner som tillsammans ska förtydliga behovet av hundars integrering i våra offentliga miljöer. En specifik studie angående hundrastgårdar presenteras, då rastgårdarna ofta är de enda områdena i städer som specifikt är utformade för hundarna. Arbetet inleds med en studie om hundens och hundägarens behov, med fokus på sociala och rekreativa aspekter. Då hunden även är viktig för husse och mattes välmående ingår i studien också ett förtydligande till hundens positiva inverkan på människor ur sociala, fysiska och medicinska perspektiv. Problematiken med att planera in hundar i offentliga sammanhang diskuteras vidare. Här läggs fokus på de konflikter som kan uppstå mellan hundägare och icke-hundägare, samt hur två olika kommuner har valt att hantera hundars integrering i stadsmiljön. Slutligen presenteras olika aspekter gällande utformningen av funktionella hundrastgårdar.

Nyckelord: hundrastgårdar, urban planering, offentliga miljöer, vardagsrekreation, planeringskonflikter, hundparker

Abstract

Our dogs play a big part in many people's lives. Therefore a wide range of different possibilities should be provided for integration and recreation for dogs and dog owners in our cities. The main focus of this paper has been to investigate how we incorporate our dogs into the public space and why there is a need for us to do so.

This paper consists of a literature review and various interviews, which together with a subsequent reflection should clarify the need of dog's integration in our public environment. A specific study regarding dog parks is presented, as these parks often are the only areas in cities specifically designed for the dog's needs. The thesis begins with a study of dog's and dog owner's needs, with focus on social and recreational aspects. Dogs are very important for their owner's well-being. A clarification regarding the dog's positive impact on human's social skills, physique and health is therefore also included in this study. The main problems with planning for dogs in public contexts is discussed together with studies on how two Swedish municipalities have adjusted their urban planning to these problems. Finally, different aspects on how to design a functional dog park are presented.

Keywords: dog parks, urban planning, public space, everyday recreation, planning conflicts

Förord

I denna uppsats läggs fokus på *hur* vi planerar in hundar i offentliga miljöer och *varför* vi behöver göra det. Uppsatsen är skriven som kandidatexamensarbete på Landskapsarkitektprogrammet vid SLU Alnarp. Som landskapsarkitektstudent och hundägare har jag under en tid funderat mycket över vad hundproblematiken i våra svenska städer beror på. Med hundproblematik menar jag den svårighet som finns i att integrera hundar i offentliga miljöer på ett bra sätt. Då staden är för alla anser jag det viktigt att diskutera uppkomsten av dessa problem och eventuella lösningar på hur vi skulle kunna arbeta för att minska problemen.

Inledningsvis vill jag tacka min handledare Eva Gustavsson för att ha bidragit med en icke-hundägars syn på uppsatsen som i kombination med tänkvärda och intressanta diskussioner har inspirerat till ett roligt och givande arbete.

Ett stort tack även till samtliga som deltagit i personliga intervjuer, samt telefon- och mailintervjuer; hundägare, veterinärstudenter och studenter inom etologi och djurskydd. Speciellt vill jag tacka Anna Melin på kommunen i Halmstad och Anna Modig på gatukontoret i Malmö för givande kommentarer och inspirerande samtal. Anders Christensson har under de mer ostrukturerade delarna av min process gett mig tips och motivation att jobba vidare, därför riktas avslutningsvis ett stort tack till honom.

Halmstad, 2013-05-28
Malin Christensson

Innehållsförteckning

Sammandrag

Abstract

Förord

1. Inledning	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Problemformulering	8
1.3 Frågeställningar	9
1.4 Syfte och Mål	9
1.5 Material och Metod	9
1.6 Avgränsningar	10
2. Hundens och hundägarens behov	11
2.1 Överblick	11
2.2 Hundens behov	11
<i>Hunden som flockdjur</i>	11
<i>Revirets koppling till hundattacker</i>	12
<i>Hundar i offentliga miljöer</i>	12
2.3 Hundägarens behov	13
<i>Positiva aspekter med hundägandet</i>	13
<i>Medicinska studier</i>	14
<i>Olika hundägartyper</i>	15
2.4 Intervjustudier kring behov	15
3. Hundar i stadsplaneringen	17
3.1 Konflikter	17
3.2 Två svenska exempel	17
<i>Halmstad</i>	18
<i>Malmö</i>	19
4. Hundrastgårdars utformning och användning	22
4.1 Litteraturstudie	22
<i>Utformning</i>	22
<i>Användning</i>	23
4.2 Kriterier från Halmstad och Malmö	24
4.3 Erfarenheter från intervjuer	25

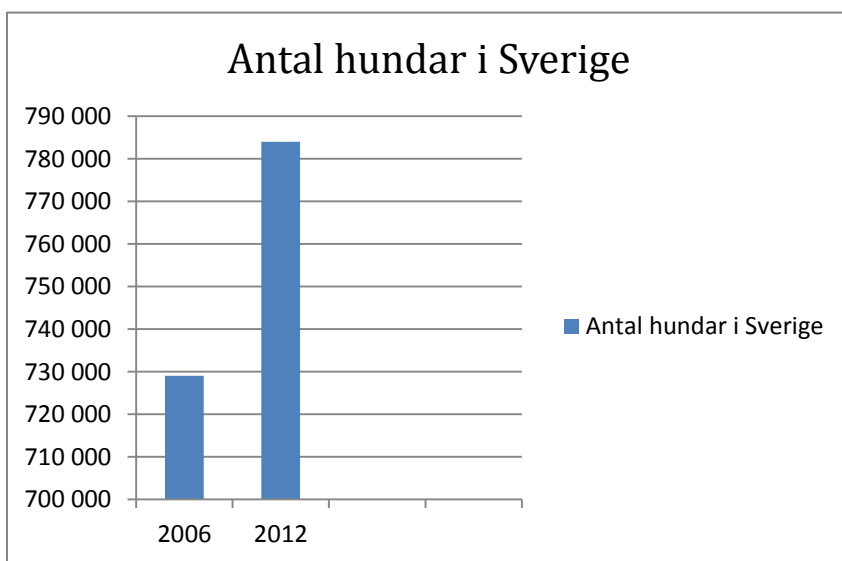
<i>Tillgång till/behov av hundrastgårdar</i>	25
<i>Placering och avstånd</i>	25
<i>Storlek</i>	26
<i>Markbeläggning</i>	26
<i>Växtlighet och topografi</i>	26
<i>Inhägnad</i>	27
<i>Utrustning</i>	27
4.4 Exempel-studier	28
5. Hundparker (Dogparks)	30
5.1 Överblick	30
5.2 Problematik.....	30
6. Avslutande diskussion, slutsatser och förslag	32
6.1 Om behov	32
6.2 Om hundar i stadsplaneringen	33
6.3 Om hundrastgårdar.....	36
<i>Generella aspekter</i>	37
<i>Växtlighet</i>	38
<i>Markmaterial</i>	38
<i>Utrustning</i>	39
6.4 Om ansvar	40
6.5 Om hundparker	41
6.6 Metoddiskussion	41
6.7 Källkritik.....	41
6.8 Framtida frågeställningar	42
7. Referenser	43
7.1 Muntliga källor.....	43
7.2 Elektroniska källor	43
7.3 Tryckta källor	44
8. Bilagor	46
8.1 Intervjufrågor.....	45

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Umgänget med våra husdjur är viktigt för människan, då det ger oss god hälsa och välbefinnande. I vårt moderna samhälle har vi dock tappat en del av möjligheterna till naturligt umgänge med våra husdjur. Urbaniseringen innebär inte bara fler människor på mindre yta, utan stadens förtätning påverkar även förutsättningarna för de husdjur som människorna väljer in i sina hushåll som kamrater och familjemedlemmar (Palmer, 2003).

Hunden är ett av våra vanligaste husdjur i Sverige. Antalet hundar ökar dessutom årligen, till skillnad från ett annat populärt husdjur: katten. Statistik från Statistiska Centralbyrån visar att det blir allt mer populärt med hundar i våra svenska hushåll. Under en sexårsperiod har hundpopulationen ökat med ca 60 000 djur. Antalet hundar per 1000 människor i Sverige uppgick år 2012 till 82 stycken, jämfört med 79 stycken år 2006 (SCB, 2012).



Tabell 1. Antalet hundar ökar stadigt i Sverige. (SCB,2012) egengjord tabell.

Det konstateras att i ungefär vart tionde svenskt hem finns en hund (SCB, 2012). Människor väljer att skaffa hund med anledning av att de bland annat ger positiv effekt på vår psykiska och fysiska hälsa (Macpherson, 2013, s. 8). Hund och hundägare har ett ömsesidigt behov av att umgås med varandra. Behovet gäller inte enbart i hemmiljön, utan även i de offentliga miljöer som våra städer erbjuder, med dess varierade förutsättningar för social interaktion, rekreativa värden m.m. Många människor ser det som attraktivt att bosätta sig i de centrala delarna av våra städer, vilket innebär att många hundägare bor i trängre lägenheter eller andra bostadsformer utan tillhörande privat trädgård. Dessa boendeformer skapar i sin tur ännu större behov av tillgången till

offentliga miljöer, då hemmiljön delvis är bristande när det gäller att tillfredsställa hundarnas behov. På samma sätt som vi människor har även hundar behov av kontinuerliga möten med omvärlden, vilket ger de offentliga ytorna i våra städer stor betydelse. Tillgängliga offentliga ytor behövs för att hundarna ska få möjlighet att träna sig i socialt beteende utanför hemmet. Aktiviteter med ägaren minskar risken för uttråkning hos hunden och därmed även förekomsten av problembeteenden, vilka ofta är anledning till att hundarna inte alltid är accepterade i offentliga sammanhang.

Den förhållandevis stora mängd hushåll som har en hund som medlem i familjen visar på att den här gruppens behov bör tas i beaktande vid stadsplaneringen (Jackson, 1995, SCB, 2012). Det finns dock en del svårigheter när det gäller att planera in hundar i urbana sammanhang, däribland aggressiva beteenden hos hundar, nedskräpning och brist på ansvar hos hundägare. Speciella "rastgårdar" finns som alternativ för hundars integration i den urbana strukturen. Dessa är dock ofta bristfälliga på ett eller annat sätt, vilket ligger till grund för en undersökning som denna uppsats kommer innefatta. Mitt arbete går ut på att bland annat kartlägga problem med hundarna i stadsplaneringen, samt att försöka formulera positiva lösningar för hundar och hundägare.

1.2 Problemformulering

Hundägare behöver spendera mycket tid med sin hund för att utveckla en bra relation med hunden. Olika aktiviteter och stimulerande lekar gör att denna relation förbättras ytterligare. För att må bra har hundar också ett behov av att träffa andra hundar, som de på olika sätt kan interagera med (Bennet & Rohlf, 2006, Rooney et al., 2000). Hundar som ges tillfälle att under goda förhållanden vistas tillsammans med andra hundar uppvisar som regel färre problembeteenden, vilket i sin tur skulle kunna minska det obehag som hundrädda personer upplever när de möter hundar de inte känner (Bennet & Rohlf, 2006, Beerda et al., 1997). Att hundar är lugna och harmoniska minskar därmed risken för de konflikter som i stadssammanhang kan uppstå mellan hundägare och personer med hundrädsla.

Brist på ytor för hundägare att kunna släppa lös sin hund tillsammans med andra hundar, samt dåliga möjligheter till andra platskrävande aktiviteter för hunden i anslutning till våra städer gör att hundarnas tillgång till vardagsrekreation minskar. Detta kan också vara orsaken till att hundägare ibland låter sina hundar springa utan koppel, vilket kan öka spänningen gentemot hundrädda personer. Då lösa hundar i staden anses vara ett problem har speciella rastgårdar för hundar utvecklats. Många av de hundrastgårdar som existerar idag är dock tyvärr väldigt tekniska lösningar, bestående av fyrkantiga inhägnader på ett antal kvadratmeter. Dessa platser erbjuder förstås inga rekreativa värden för hundarna. Inte heller ger de hundägarna så stora möjligheter att utveckla sina sociala kontakter genom att träffa andra hundägare. På samma sätt som småbarnsföräldrar har behov att träffa andra föräldrar på våra städers många lekplatser, har också hundägare behov av kontakt med andra i samma situation.

Problemet är att det inte finns tillräckligt många fungerande platser som på ett generöst sätt inbjuder till sådana möten.

1.3 Frågeställningar

Vad har hundar och hundägare för sociala och rekreativa behov?

Finns det ett behov av större tillgång till hundrastgårdar i våra städer?

Vilka är de huvudsakliga problemen kopplade till hundar i urbana miljöer som vi bör ta hänsyn till i stadsplaneringen?

Vad kan göras för att underlätta umgänge med hundar i den urbana strukturen?

Hur kan vi arbeta för att få en ökad acceptans av hundarna i våra städer? Kan fler hundrastgårdar vara en möjlig lösning?

Hur bör våra hundrastgårdar utformas för att bli till attraktiva ytor för hundar och hundägare att vistas på?

Är hundparker, likt de i USA, något för oss i Sverige?

1.4 Syfte och Mål

Syfte: Det huvudsakliga syftet med uppsatsen har varit att undersöka hundens plats i den fysiska planeringen av våra städer, samt att ifrågasätta om de områden som är avsatta för hundrastning är tillräckligt välrepresenterade och av tillräckligt god kvalitet för att skapa rekreativa och sociala värden för hundar och hundägare. Jag har även velat understryka hundens betydelse och positiva inverkan på de människor som väljer att leva tillsammans med dem, samt försöka kartlägga de konflikter som råder mellan hundar i staden och hundrädda personer och ställa frågan om hur en minskning av dessa konflikter skulle kunna ske genom att utöka och förändra hundvänliga ytor. I bland annat USA lägger man stor vikt vid att erbjuda hundar och deras ägare speciella *hundparker*, där allas behov kan tillfredsställas. Är detta ett koncept som vi kan tillämpa även i våra svenska städer?

Mål: Vid arbetets slut avser jag kunna lägga fram förslag på olika aspekter gällande hundrastgårdars utformning, samt diskutera huruvida vi genom stadsplaneringen kan bidra till att erbjuda större vardagsrekreation för hundar och hundägare, samt en ökad acceptans av hundarna i våra städer.

1.5 Material och Metod

Min metod har varit att arbeta med semi-strukturerade intervjuer av personer med insikt i de formulerade frågeställningarna för att få en generell uppfattning om hundrastgårdar i Sverige, ta reda på mer om hundens behov till socialisering och rekreation, samt undersöka hundägares behov till att socialisera med andra hundägare. Som bakgrund till intervjuerna har jag också genomfört litteraturstudier av relevanta

böcker, vetenskapliga artiklar, tidsskrifter etc., bland annat innefattande hundägandets påverkan på människan, studier kring vilka komponenter en bra hundrastgård skulle kunna innehålla och resonemang kring den problematik som uppstår när hundar ska planeras in i urbana sammanhang. Jag har även studerat några exempel på hundrastgårdar i Sverige och introducerat mig till konceptet hundparker från andra delar av världen.

1.6 Avgränsningar

En avgränsning i val av inriktning på arbetet har varit nödvändig, då hundar i stadsplaneringen är ett stort område med många intressanta aspekter att ta upp. Denna uppsats fokuserar på hur planering och utformning av ytor i staden skulle kunna höja kvalitet och möjlighet för hundägare att umgås med sina hundar i offentliga miljöer. Huvudsakligen utgår arbetet från hundars och hundägares behov, men även en del konfliktaspekter tas upp, då dessa bidrar till att det idag är svårt att planera in ytor för hundar i stadssammanhang.

Arbetets intervjuer har genomförts med hundägare, veterinär, veterinärstudenter och studenter inom djurskydd, samt representanter från Halmstad kommun och Malmö stad. Mer djupgående samtal har förts med ett tiotal hundägare. Intervjuerna har företrädesvis utförts i Halmstad, Laholm och Lund, samt genom en del mail- och telefonkontakt då tiden har varit knapp. Utöver artiklar om användande och problematik med hundvänliga miljöer i staden har även böcker om hundpsykologi studerats.

2. Hundens och hundägarens behov

I följande avsnitt presenteras olika aspekter på hundars och hundägares behov, med fokus på rekreation och välmående, samt en koppling till de offentliga rummen i våra städer. Även aspekter om hundens inverkan på människans hälsa tas upp. Inledningsvis presenteras en summering av litteraturstudierna, vilken sedan följs av resultat från intervjuer med 20 stycken hundägare, bland dessa veterinärstuderande och studerande inom djurskyddsområdet.

2.1 Allmän överblick

I mitt arbete har jag sökt svar på frågan om varför hundar och deras ägare behöver ha tillgång till egna ytor i vår stadsmiljö. Den australiensiska stadsplaneraren Virginia Jackson driver ett företag som specialiserat sig på att integrera husdjur i den urbana planeringen och var också först i världen med att introducera dessa frågeställningar inom såväl den privata som offentliga sektorn. Virginia medverkar ofta på konferenser i både Australien och andra länder, där hon föreläser inom ämnet "Animal Management". Hon påpekar att det är viktigt att alla förstår att hundägare är en signifikant grupp av parkanvändare, som har lika stor rätt att ta del av stadens offentliga rum som alla andra (Jackson, 1995, s. 18).

Våra hundar behöver tränas i socialt beteende, likväl som de behöver ytor att aktiveras och rastas på för att förekomsten av problembeteenden hos hundarna ska reduceras (Rooney et al. 2000). Att rasta sin hund på ett bra sätt är, enligt hundpsykologen Cesar Millan (2006), nyckeln till ett lyckligt förhållande mellan hund och hundägare. I skriften *Djurskydd-Hund*, utgiven av Jordbruksverket (2011), står det bland annat att "hundar ska få sitt behov av social kontakt tillgodosett." Det sociala behovet kan till stor del tillgodoses av husse och matte, som spelar huvudrollerna i hundens liv, och många lägger gladeligen ner tid på att ge sin fyrbenta vän den uppmärksamhet den behöver. Men det är ingen enkelriktad vänskap, utan ett utbyte av positiv energi i förhållandet mellan människa och hund. Vad hunden ger tillbaka anses ha betydande inverkan både på vår psykiska och fysiska hälsa.

2.2 Hundens behov

De behov som ansetts vara viktiga för hundens välmående är: fysisk aktivitet, närhet och trygghet, samt social stimulans. De sociala behoven hos en hund innebär, enligt många personer som arbetar inom området, behovet av att träffa hundar och människor även utanför familjen. Hundens socialisering är också en viktig sak för oss människor, då hunden behöver tränas i socialt beteende för att kunna uppföra sig väl i olika sammanhang. Nedan följer tre stycken kopplade till hundens olika behov.

Hunden som flockdjur

Hundar har, liksom vargar, ett stort behov av att leva i flock, vilket kategoriserar dem som ett socialt djur. Eftersom hundägare är en del av hundars flock, menar Hallgren (2008, s. 47-52) att hundarna har ett stort behov av att vara delaktiga i så många aktiviteter som möjligt med sin ägare/flockledare. Om hund och husse eller matte

spenderar mycket tid ihop med aktiviteter, lydnadsträning och liknande, ger det positiva effekter på hundens beteende i olika situationer (Kobelt et al., 2003). Bennet & Rohlf (2006) har vidare sett ett tydligt samband mellan bland annat frekvent lydnadsträning och reducerat förekommande av problembeteenden, däribland aggression, hos hundar.

Revirets koppling till hundattacker

Lika starkt som behovet av att leva tillsammans med sin flock är hundens omsorg om reviret. Reviret är för vargarna ett område där de jagar och letar mat åt sin flock. För våra familjehundar kan reviret karaktäriseras av bostaden och eventuellt tillhörande trädgård eller mark. Hunden har som medlem i flocken (familjen) en drift att bevaka och skydda reviret mot hot och inkräktare (Hallgren, 2008, s. 62). Om hunden känner ett behov av att skydda reviret och flocken kan denna drift ibland resultera i utfall mot utomstående människor. Faktum är att när en hundattack väl sker är det oftast som följd av att hunden vill markera revir, det vill säga i direkt anslutning till flockens bostad. Antalet incidenter av hundattacker i parker eller andra offentliga miljöer är lågt, efter som dessa områden utgör ett neutralt territorium för hundarna (Miller & Howell, 2008). Dessa neutrala miljöer erbjuder däremot goda möjligheter för hundar att tillfredsställa en del av sina behov.

Hundar i offentliga miljöer



Figur 1. Hund i stadspark. Bild: Dog Park Cameo, Mcwagen, CC BY NC ND [online] tillgänglig via: <http://www.flickr.com/photos/macwagen/1105785149/> [2013-05-25]

Hundar som vistas i offentliga miljöer ökar sin förmåga till socialisering genom bekantskap med andra hundar och hundägare, samtidigt som den fysiska aktiviteten reducerar frustration (Miller & Howell, 2008). Anders Hallgren (2008) understryker också hundens behov av kontinuerliga möten med omvärlden, där tillgången till stadens offentliga ytor är av stor betydelse.

"Hundar vill röra sig, utforska och uppleva. Viljan till aktivitet för aktivitetens egen skull, behovet av att få uppleva något, att det händer saker och att det finns variation i tillvaron, är alla saker som är viktiga för hunden" (Hallgren, 2008, s. 68)

Hundens största behov när det gäller deras relation till den offentliga miljön är, enligt Virginia Jackson (1995), att tas ut på promenader och andra äventyr med sin ägare. Detta för att de ska få chansen att uppleva alla positiva erfarenheter som utevistelsen innebär; motion, socialisering, utlopp för sin energi, samt spendera tid och ha kul med deras ägare och få möjlighet att träffa andra hundar. Behovet att springa lösa för att

uppnå dessa positiva effekter är dock inte alltid av högsta prioritet. Hundens behov av att interagera med husse eller matte, samt uppleva de dofter, ljud, texturer, andra hundar och främmande människor som de offentliga miljöerna kan erbjuda är något som måste tillhandahållas i första hand (Jackson, 1995, s. 18). Även hundpsykologen Cesar Millan (2006, s. 199) anser att det allra viktigaste för hunden är att komma ut på promenader med sin ägare för att göra av med energi och därmed utvecklas till en harmonisk och trevlig hund. Likaså menar Cesar att det är viktigt att hundar får lära sig umgås med andra hundar på ett civiliserat sätt för att underlätta för ägaren och ge hunden utlopp för sitt sociala behov. Det måste också tilläggas att en introduktion mellan två främmande hundar sker bäst utan koppel (Hallgren, 2008, s. 210). Likaså erbjuder ytor för hundarna att springa lösa på en del kvalitéer som bäst upplevs utan koppel.

“Free-running areas provide the opportunity for unstructured and ‘joyful’ play without the restrictions of a leash.” (Jackson, 1995, s. 21)

Det kan därför konstateras att hundarna bör erbjudas miljöer där de kan vistas både med och utan koppel för att maximera de positiva upplevelser som våra städer kan erbjuda.

2.3 Hundägarens behov

Som hundägare har man en skyldighet att se till så hundens behov från ovanstående avsnitt tillgodoses. Genom att tillfredsställa hundens behov får även husse och matte en input av rekreativa värden i sin närmiljö, då hundägandet innebär dagliga promenader, ofta genom städers grönområden. Dessa rekreativa värden ingår också i människors behov, då vi helt enkelt mår bättre av att vistas i gröna miljöer. De dagliga promenaderna ger också ett positivt avtryck på människors hälsa genom bland annat sänkt blodtryck och mindre stress i vardagen (Macpherson, 2013). I det här avsnittet presenteras mer i detalj hur hundar påverkar människor positivt, samt vilka behov olika typer av hundägare kan ha när det kommer till offentliga miljöer.

Positiva aspekter med hundägandet

Många säger att hunden är människans bästa vän, vilket kan låta aningen filosofiskt, men faktum är att det faktiskt gör anspråk på en vetenskapligt bevisad sanning. Det finns nämligen mycket som tyder på att husdjursägandet har en positiv effekt på människors hälsa, speciellt hos barn, pensionärer och handikappade (Macpherson, 2013). Serpell (1991) har kommit fram till att hundägare upplever färre hälsoproblem och spenderar en större del av sin tid åt rekreativa promenader i vardagen än människor utan hund. Vardagliga händelser berikas genom sällskap från ett husdjur. Exempelvis promenader har visats ge mer utrymme till social kontakt och längre konversationer med främmande människor om de sker tillsammans med en hund än om personen i fråga är ute och promenerar ensam (Serpell, 1991). Miller & Howell (2008) har reagerat på ett regelverk i Australien inom ”Urban Animal Management”, som i sin strävan att skydda människor mot hundattacker i urbana miljöer inte låter hundägare få tillgång till vissa delar av städer om de är i sällskap med sin hund. Författarna lägger därför stor vikt i sin artikel vid att visa på de övervägande positiva aspekterna med hundägandet och framhäver bland annat studier som kategoriserar hundar som ett socialt hjälpmedel för människor. Faktum är att hundens delaktighet i det sociala livet är av stor vikt för många hundägare och när det gäller skapandet av nya sociala kontakter

kan hundägandet vara väsentligt för att detta ska ske. För framför allt äldre människor kan det vara svårt att i vardagen hitta sätt att stifta nya bekantskaper på. Chanserna till detta ökar dock om personen i fråga är hundägare (Miller & Howell, 2008).



Figur 2. För äldre människor kan vänskapen med sin hund vara något alldeles extra.

Bild: *Old man and old dog*, Daniel Siliman, CC BY NC ND [online] tillgänglig via:

<http://www.flickr.com/photos/danielsilliman/3443520891/> [2013-05-25]

Många argument finns således som understryker att ägandet av en hund är ett privilegium för människor, både utifrån fysiska och sociala aspekter. Även en del medicinska studier har gjorts för att förstärka tesen om hundens positiva inverkan på människor ytterligare, vilket presenteras vidare nedan.

Medicinska studier

Då hunden anses ha lugnande effekt på människan har läkare och terapeuter världen över intresserat sig för ämnet, vilket har resulterat i utvecklingen av en ny terapiform; Animal Assisted Therapy, även kallad; Human/Companion-Animal Therapy. I dessa sammanhang är hunden det djur som används mest (Macpherson, 2013). Psykoterapeuten Boris M. Levinsson (1984) var tidig med att dokumentera hur hundars närvaro har betydande inverkan på patienter, bland annat genom att de förmedlar en känsla av trygghet, vilket ofta påverkar patientens känsla för förtroende gentemot terapeuten på ett positivt sätt. Att arbeta med djur inom mänsklig terapi skiljer sig från alla andra terapiformer, då djuren inte bara har positiv inverkan på människor som är psykiskt instabila, utan även på dem som är helt friska. Sällskapet av exempelvis en hund har bidragit till bland annat större självförtroende, självacceptans, reducerade skuld känslor och realistiska framtidsmål hos många människor (Levinsson, 1984).

Olika hundägartyper

Då hundägare är en samlad grupp av olika typer av människor är det självklart att dessa har olika behov av tillgänglighet till de offentliga miljöerna i staden. Bland potentiella hundägare hittar vi grupper som ungdomar, vuxna, familjer, pensionärer och handikappade. Varje grupp har i sin tur olika förutsättningar som bör tas i beaktande när de offentliga miljöerna ska utformas (Jackson, 1995). Dessa förutsättningar kan röra sig om bland annat rörlighet, tidsbrist, säkerhet och tillgänglighet till gröna miljöer. Man kan till exempel tänka sig att äldre människor på grund av sämre rörlighet behöver tillgång till offentliga ytor att vistas i med sin hund i närheten av sin bostad. Det är även en del gamla människor som bor ensamma och är i stort behov av social stimulans. Deras behov skulle lättare kunna tillgodoses på en plats som inte bara är utformad för hundar, utan även inbjuder till andra typer av aktiviteter som lockar till sig flera människogrupper. Barnfamiljer skulle, med tidsbrist i vardagen och stort säkerhetsbehov, ha nytta av inhägnade hundvänliga miljöer nära hemmet för att kunna rasta hunden tillsammans hela familjen (Jackson, 1995, s. 18). Olika behov hos hundägare leder oss således vidare in på ett avsnitt där hundägare fått säga sitt gällande deras uppfattning om hundens och deras egna behov.

2.4 Intervjustudier kring behov

Genom intervjuer fick jag möjlighet att ta del av olika hundägares tankar och funderingar om hundens och deras egna behov, huvudsakligen ur ett socialt perspektiv. Hundägare med olika bakgrund valdes ut för att få så varierade och intressanta svar som möjligt. Intervjufrågorna finns att läsa som bilaga till uppsatsen (bilaga 1).

”Social stimulans är viktigt för ett socialt djur så som hunden är. Det är dock även detta, den sociala utvecklingen, som gör att ett möte med en annan främmande hund kan vara väldigt påfrestande för en hund.” (Lena, hundägare och student inom etologi och djurskydd)

Över lag tycker hundägare att det är viktigt för deras hundar att få möjlighet till social interaktion med andra hundar. Det får dock gärna ske under kontrollerade förhållanden, vilket innebär att hundägaren själv ska ges möjlighet att välja om deras hund ska träffa en främmande hund eller inte. Att släppa ihop sin hund med en helt främmande hund är därför inget som föredras, utan det ska vara en hund som de har träffat och har fått intryck av sedan tidigare.

”Jag tycker att det är otroligt viktigt att hundar får socialisera med varandra. Jag menar, hur hade en människa varit om den inte fick umgås och prata med andra människor? Desto mer min hund får träffa andra hundar desto lugnare blir han.” (Johanna, hundägare)

När det gäller hundägarens egna behov av kontakt med andra i samma situation var det en del som inte kände av ett sådant behov. Det finns dock ett samband mellan ett mindre behov av social kontakt och ett aktivt medverkande i bruks-, utställnings- och tävlingssammanhang, alternativt en stor bekantskapskrets med hundägare, eftersom de då redan har tillgång till den sociala stimulans som andra hundägare utger. De hundägare som inte har haft dessa tillgångar har uttryckt ett större behov av

socialisering både för sin egen och hundens skull. Fyra av tjugo intervjuade nämnde att de till och med gått på bestämda "hundträffar" för att ge hunden och sig själva social stimulans.

De flesta hundägare är dock överens om att de behöver ytor i staden där de kan umgås med sin hund på ett avslappnat sätt utan att hunden behöver vara kopplad. Samtliga är tilläggsvis också överens om att det är ett privilegium att vara hundägare och att hundarna definitivt anses vara en del av familjen och inte enbart ett husdjur.

"Våra hundar blir som extra familjemedlemmar och det är väldigt avkopplande att vara hundägare. Det är inte mycket som går upp mot att ligga i soffan och lyssna på musik med en eller båda hundarna på magen." (Jan, hundägare)

3. Hundar i stadsplaneringen

"Min egen personliga åsikt är att hunden bör få plats i stadsplaneringen då den faktiskt får oss att må mycket bättre både fysiskt och psykiskt." (Jenny, veterinär och hundägare)

Argumenten för att inkludera våra hundar i stadsplaneringen är många, inte minst baserat på föregående avsnitt om hundens positiva inverkan på sin ägare. Det finns dock en del svårigheter när det gäller hundens tillgång till våra offentliga miljöer, däribland hundrädsla, nedskräpning och ett bristande ansvar från hundägares sida, som enligt Jackson (2000) är bidragande orsaker till en icke-acceptans av hundar i städer.

3.1 Konflikter/Problematik

Samtidigt som det finns många argument för att våra hundar ska ha god tillgång till våra offentliga miljöer finns det även en del argument för att ha hundförbud på vissa områden, däribland ett ofta omtalat problem: hundrädsla. Doogan & Thomas (1991) har försökt kategorisera vad den vanligaste orsaken till hundrädsla hos människor är och kommit fram till att det oftast är en negativ hundrelaterad upplevelse i barndomsåren som står som grund för rädslan. Dessa negativa upplevelser innefattade i många fall en aggressiv hund, vilket även troligen ligger till grund för att hundarna inte alltid accepteras i våra offentliga miljöer idag. Hundrädsla är därav något som bör tas hänsyn till i stadsplaneringen, men inte nödvändigtvis något som bör ses som en grund till varför hundar inte ska få vistas på en del områden i staden. Situationer än nämligen sådan, som nämnts i avsnittet om hundens revir, att hundar har absolut störst tendens till aggressivt beteende i direkt aslutning till flockens bostad, det vill säga *inte* på den neutrala mark som våra offentliga miljöer är (se t.ex. Van de Kuyt, 2001).

I Sverige har många ett stort hundintresse, vilket visas genom en ökning av hundpopulationen i landet (SCB, 2012). Men våra städer har även föreskrifter som inte tillåter hundar på en del offentliga platser, samtidigt som regler om koppeltvång begränsar hundars möjlighet att röra sig i ett friare mönster i staden (se t.ex. Halmstad kommun, 2011 och Malmö Stad, 2012). Att begränsa hundens rörelsemönster påverkar även hundägare runt om i landet, då deras möjligheter att kombinera sina egna behov till rekreation med hundens behov av fysisk aktivitet, socialisering m.m. begränsas. En sämre tillgång till staden separerar också hundägare från övriga användare av den offentliga miljön, vilket kan leda till en ännu större icke-acceptans av hundarna (Jackson, 1995, s. 19). Hur hanteras dessa konflikter idag? Kompenseras koppeltvånget och hundägares bristande åtgång på fri tillgång till utemiljöer på ett sätt som erbjuder både hund och husse eller matte ett bra utbud till vardaglig rekreation? Nedan följer exempel på två svenska städer och hur dessa arbetar med hundar i stadsplaneringen.

3.2 Två svenska exempel

Följande avsnitt presenterar två exempel på hur svenska städer hanterar hundproblematiken. Med hundproblematik menas bland annat hur städerna anser att eventuella koppeltvång kompenseras, vad som är svårast med att planera in hundar i stadsmiljöer och eventuella konflikter mellan hundägare och icke-hundägare. Halmstad och Malmö har valts ut för att undersöka skillnader gällande hundars integration i de

båda städerna. Bland annat läggs fokus vid hur det resoneras kring stadens utbud av hundrastgårdar och andra miljöer anpassade för hundar.

Exempel Halmstad



Figur 3. Bild: *Halmstad, Halland Region, Sweden*, Andree & Edward, CC BY NC ND. [online] tillgänglig via: <http://www.flickr.com/photos/bumpytours10/3877404936/> [2013-05-25]

Halmstad kommun har tillsammans med Länsstyrelsen och Polismyndigheten i Hallands län tagit fram broschyren *Hund i Halmstad* (2008) med ambitionen att göra stadens hundägare till "bra" hundägare. Broschyren skickas ut till samtliga hushåll i kommunen, senast år 2012 (Melin, 2013-05-08). Kommunen anser att det är huses och mattes ansvar att deras hundar fungerar i sociala sammanhang, och på så vis accepteras i samhället. *Hund i Halmstad* (2008) innehåller generella tips och råd till hundägare, men även restriktioner och regler om hur hundar ska hållas i den offentliga miljön. Hundrastgårdarna i kommunen presenteras som en alternativ möjlighet att rasta sin hund under kontrollerade förhållanden.

I Halmstad bor 5795 hundägare med 7569 hundar (Jordbruksverket, 2013). För dessa 5795 hundägare finns det 11 hundrastgårdar att tillgå, varav endast 2 ligger relativt nära de centrala delarna av staden (Halmstad, 2008). Detta innebär att det är en stor del av Halmstads befolkning i centrum som inte har god tillgång till en hundrastgård i deras närområde.

I en mailintervju berättar Anna Melin, Landskapsarkitekt vid Teknik- och Fritidsförvaltningen i Halmstad, att kommunen inte har någon speciell policy som uttryckligen pekar på hundars behov till rekreation, eftersom det anses finnas gott om rekreativsmöjligheter för både hundägare och hundar i och kring staden. På kommunen har de en god uppfattning om hundägars önskemål genom att det kontinuerligt kommer in synpunkter från olika håll kring exempelvis hundrastgårdar, hundbad och hundlatriner. Anna berättar vidare att de huvudsakliga klagomålen som kommunen får in angående hundar i stadens offentliga miljöer är att hundägare låter sina hundar springa lösa även i områden med koppelvång, och att många dessutom inte tar ansvar och plockar upp efter sin hund. Kommunen får även in synpunkter från hundägare gällande bland annat kommunens hundrastgårdar och hundlatriner. Det anses till exempel att utbudet av hundrastgårdar är för litet i Halmstad, med argument som att många av de befintliga rastgårdarna är för små. De anställda på kommunen har tagit till sig av detta och anser även de att det finns ett behov av att se över deras

bestånd av hundrastgårdar. "Vår ambition är att jobba för att möta allmänheten (inklusive hundars) önskemål och behov. Detta sker oftast genom långsiktig planering då vi söker om ekonomiska medel i våra investeringsbudgetar." (Melin, 2013-05-08). Samtidigt poängteras det att det även behövs ett ökat ansvarstagande från hundägares sida, speciellt när det gäller att hålla rent i rastgårdarna för att bidra till trevliga miljöer.

Som hundägare har du även en skyldighet att ta reda på de regler som gäller för hundhållning i stadens offentliga miljöer. I de lokala ordningsföreskrifterna för Halmstad kommun, paragraf 17-20, kan hundägare i Halmstad gå in och läsa vad de har att ta hänsyn till gällande koppeltvång m.m. i staden. Reglerna i föreskrifterna gäller dock inte tjänstehundar av olika slag, däribland ledarhundar, signalhundar och polishundar. Föreskrifterna tar upp var i kommunen det råder koppeltvång, var hundägaren är absolut skyldig till att plocka upp efter sin hund, samt vilka områden i den urbana strukturen som hundar *inte* är tillåtna att vistas på. Nedan följer några exempel från *Halmstads Lokala Ordningsföreskrifter* (2011):

- hundar ska hållas kopplade i parker, på angivna motionsspår och på allmänna försäljningsplatser när torghandel pågår.
- tikar som löper måste vara kopplade inom hela kommunen, så när som på inhägnade områden.
- hundar får *inte* vistas på begravningsplatser, allmänna lekplatser eller idrottsplatser, samt på badplatser under perioden 1 maj till 15 september.
- du är som hundägare skyldig att plocka upp efter din hund inom områden som omfattas av detaljplan. Upplockningstvånget gäller på gator, gångbanor, torg- och parkmark.

Exempel Malmö



Figur 4. *Turning Torso III*, Jonas Evertsson, CC BY NC ND. [online] tillgänglig via: http://www.flickr.com/photos/lord_edricus/2984170215/ [2013-05-25]

I Malmö bor 11432 hundägare med 13725 hundar (Jordbruksverket, 2013). Med en stor hundpopulation har Malmö stad utvecklat ett hundprogram som har tagit aspekten hundrastning i staden till en ny nivå. De har insett att platserna för hundrastning inte bara bör vara en tråkig yta att släppa hundarna lösa på, utan att de faktiskt också kan fungera som viktiga mötesplatser för hundar och deras ägare i våra städer. I Malmö finns totalt 42 hundrastgårdar, samt 8 hundrastplatser. Skillnaden mellan hundrastgård och hundrastplats är att hundrastgårdar är mindre, inhägnade områden som oftast är

placerade mer centralt i staden, medan hundrastplatser är större områden som inte är inhägnade och därmed ofta ligger lite i utkanten av den urbana strukturen. Att ingen hundägare ska ha mer än 800 meter till en hundrastgård är ett mål som Malmö stad har uppfört. För att uppnå detta har de beräknat att det måste byggas ytterligare cirka 15 hundrastgårdar i storstaden (Malmö stad, 2009).

I en telefonintervju med Anna Modig på Gatukontoret i Malmö förklarar hon för mig hur *Malmö Hundprogram* kom till.

"I samband med att vi införde koppeltvång i stora delar av Malmö har det uppkommit ett större behov av ytor där hundar kan springa fritt och hundägare ha möjlighet att träffas. Malmö hundprogram uppkom så att vi skulle kunna tillgodose dessa behov." (Modig, 2013-05-15)

Anna berättar vidare att de huvudsakliga problem som Malmö stad måste bemöta är att koppeltvånget inte alltid respekteras av hundägare, samt att folk generellt är dåliga på att plocka upp efter sina hundar. Likaså har det uppkommit en hel del konflikter på hundrastområden runt om i staden som har lett till att kommunen motvilligt kommer behöva sätta upp regelskyltar vid många rastgårdar med direktiv för hur man bör uppföra sig på dessa områden.

"Det är inte roligt att behöva göra det, men vi anser att vi måste, för allas trevnad." (Modig, 2013-05-15)

Gatukontoret i Malmö gav år 2012 ut ett enskilt dokument kallat *Hundkarta med Hundstadga*, där regler för koppeltvång, hundförbud m.m. kombineras med en tillhörande karta. I dokumentet preciseras mer exakt vad som gäller för hundens integration, huvudsakligen i tätorten, både genom restriktioner och möjligheter. Det har även setts ett behov i att förtydliga platser speciellt utformade för hundar, då i synnerhet hundrastplatser, eftersom dessa inte är inhägnade (Modig, 2013-05-15). *Hundkarta med Hundstadga* (2012) presenterar även de områden som skapats speciellt för hundar, ett samlingsbegrepp för dessa platser är; *hundrastområden*.

Även i Malmö gäller de restriktioner som nämns inte tjänstehundar, så när som på de områden där hundar normalt sätt inte är tillåtna, där tjänstehundar får lov att vistas *med koppel*. Nedan följer exempel på hur Malmö kommun har valt att hantera hundarna i staden (hämtat ur *Hundkarta med Hundstadga*, Malmö Gatukontor, 2012):

- hundar får inte vistas på allmänna lekplatser, inklusive gräsmatta som används för lek. Det är tillåtet att passera genom lekplatsen med kopplad hund på gång- eller cykelväg.
- hundar får inte vistas på lekområden vid plaskdamm, gräsmattor som ofta utnyttjas för lek, motion och rekreation, kommunala idrottsplatser, badstränder under perioden 15 mars till 15 september, försäljningsplatser när handel pågår.
- koppeltvång råder på begravningsplatser och kyrkogårdar, skolgårdar, på och i anslutning till motionsslingor. Inom parker, rekreationsområden och campingplatser begränsas koppeltvånget till perioden 15 mars till 15 september.
- hundar får *under ägarens/vårdarens uppsikt* springa lösa på angiven hundrastgård eller

hundrastplats.

- det är ägarens/vårdarens, uppgift att se till att hunden inte förorenar gångbanor.
 - upplockningstvång gäller i Malmös tätbebyggda områden angivna på tillhörande karta.
- Avföringen skall kastas i hundlatrinkärl.
- löpande tikar ska hållas kopplade eller inom inhägnat område.

I båda studerade kommuner används hundrastgårdar som hjälpmedel för hundars integration i den urbana strukturen. Utformningen av dessa diskuteras vidare i nästkommande avsnitt.

4. Hundrastgårdars utformning och användning

För att kunna erbjuda hundarna en egen plats i våra städer anläggs ibland speciella hundrastgårdar där hundägare kan låta sina hundar springa lösa. Som jag har nämnt tidigare är min uppfattning att rastgårdarna ofta är bristande i utformningen för att tillgodose hundarnas olika behov. Kommande avsnitt innehåller litteraturstudier och intervjuer angående hundrastgårdars utformning, samt egna studier om hur det ser ut i verkligheten.

4.1 Litteraturstudie

Utformning

Efter att ha studerat positiva och negativa aspekter angående designen och användandet av hundparker i Texas och Florida har Lee, Shepley och Huang (2009) kommit fram till en del principer gällande hur hundvänliga utemiljöer skulle kunna utformas. Principerna ska huvudsakligen fungera som riktlinjer att utgå ifrån vid utformningen av hundparker, men de skulle också kunna appliceras på hundrastgårdar, då de utgör generella aspekter för att öka områdets attraktivitet och samtidigt tillgodose hundars och hundägares olika behov. Författarna menar att förutom funktionen som plats för hundar att leka och motionera på bör hundparker även tillhandahålla kvaliteter som berikar hundägarens upplevelser av platsen och därmed bidrar till rekreation. En hundpark kan dock inte innehålla alla de kvalitéer som tillfredsställer *samtliga* hundägares behov, då dessa, som nämnts tidigare, skiljer sig från person till person. Virginia Jackson (1995) anser att eftersom hundägare har så olika behov och förutsättningar behöver det finnas en mängd olika hundvänliga miljöer i staden för dem att välja bland. Hon lägger därför fram ett förslag på att vi skulle kunna använda oss av två grundkriterier vid utformningen av dessa miljöer; *tillgänglighet* och *diversitet*. Det krävs också ett samarbete mellan användare, kommun och planerare för att utveckla en heltäckande struktur över offentliga miljöer öppna för hundars integration i våra städer (Jackson, 1995).

För att få mer detaljerade exempel på hur hundvänliga miljöer skulle kunna skapas går jag nu vidare in på de principer som Lee, Shepley och Huang (2009) kommit fram till i sina studier av hundparker. Inledningsvis bör det ligga tanke bakom *var* man väljer att placera dessa hundvänliga miljöer. En plats med någon typ av koppling till hundar är att föredra, till exempel inom gångavstånd från bostadsområden med potentiella hundägare eller längs en gata eller ett stråk där många hundar tas ut på promenader dagligen. Nedan följer andra utformningsprinciper som författarna anser skapar trevliga miljöer för hundrastning:

- planera platsens storlek efter beräknad användning. Hellre för stora ytor än för små.

- ytan bör vara inhägnad och ha en huvudingång med *dubbelgrind* för att öka säkerheten och minska risken för att hundar smiter ut. Grinden ska vara lätt att öppna med en hand för att slippa binda hunden någonstans innan den går att öppna.
- att dela in platsen i två delar skapar möjligheter för hundägaren att själv välja var han eller hon vill släppa sin hund om det redan finns andra hundar på området.
- buskar kan planteras längs med inhägnaden av området för att skärma av lite och minska störningen gentemot eventuella grannar eller förbipasserande människor. De får också gärna tillsammans med träd bidra till en trevligare miljö och platser i andra delar av området. Här kan tilläggas att hundparker ofta är en integrerad del i en befintlig park med redan uppvuxen vegetation, vilket gör att de skiljer sig från hundrastgårdar i den aspekten. Vi kan däremot ha dessa parkmiljöer i åtanke vid utformningen av hundrastgårdar och andra hundvänliga miljöer i våra svenska städer för att få in så mycket grönt som möjligt.
- undvik större höjdskillnader på området för att möjliggöra för hundägare att hela tiden ha full uppsikt över sin hund.
- belysning är en nödvändighet för att platsen ska kunna utnyttjas även vid skymning, samt för att öka trygghetskänslan och sikten vid de mörka timmarna på dygnet.
- både fastgjutna och flyttbara sittplatser bör finnas på området för att hundägarna själva ska kunna skapa en tillfredställande konversationsmiljö efter deras egna viljor. Det kan även med fördel finnas bänkar och bord i direkt anslutning till det inhägnade området, där vem som helst kan sätta sig ner och betrakta hundarnas lek och aktiviteter. (Lee et al. 2009)

Användning

Det är inte bara en god utformning av hundvänliga platser som krävs för att de ska bli en uppskattad del av stadsstrukturen. Om vi ser till användandet av hundrastgårdar finns det även här en del aspekter som kan bidra till trevliga platser för hundar och människor att vistas på, vilka listas nedan.

För att undvika aggression mellan hundar i en rastgård är det viktigt att hundarna är välbalanserade. En harmonisk hund umgås alltid bäst med andra hundar (Millan, 2006, s. 252-256). Anders Hallgren (2008, s. 67-70) karaktäriserar harmoniska hundar som fysiskt aktiva djur. Hundägare bör således se till att deras hunds fysiska behov är tillfredsställt innan de släpper ihop den med andra hundar. Likaså är det viktigt att inte ta med en tik som löper till en rastgård, eftersom hon lätt kan trigga aggression hos hanhundar på området. För att undvika konflikter bör man inte heller medföra mat eller leksaker, då dessa är typiska föremål som lätt skapar osämja mellan främmande hundar (dogpark rules [online] 2013-05-27).

Slutligen skriver Svenska Kennelklubben på deras hemsida att valpar yngre än tolv veckor kan riskera att sprida sjukdomar, då de inte får sin heltäckande vaccinering förrän vid tre månaders ålder (Svenska Kennelklubben [online] 2013-05-20). Att ta med

en valp yngre än tolv veckor till en hundrastgård kan därför konstateras vara direkt olämpligt.

För att miljön i en hundrastgård, eller andra hundvänliga platser, ska fungera krävs att hundägare är medvetna om dessa aspekter. Likaså borde kommuner arbeta för att nå ut med denna information till hundägare.

4.2 Kriterier från Halmstad och Malmö

I mailintervjun med Anna Melin i Halmstad diskuterades också de kriterier som finns för anläggandet av hundrastgårdar i kommunen. Anna berättade att förutsättningarna gällande hundvänliga miljöer i Halmstad har förändrats, bland annat genom att antalet hundar i kommunen ökar. Efterfrågan på nya hundrastgårdar och trycket på de befintliga har därmed ökat och kommunen ser därför att deras kriterier för rastgårdarna behöver ses över. I nuläget finns det hundrastgårdar både med grus- och gräsunderlag i kommunen. Gräs är dock det alternativ som föredras. På senare tid har även någon form av lekmöjlighet för hundarna planerats in, likväl som tåliga träd (Melin, 2013-05-08).

Om det skulle projekteras en ny hundrastgård idag skulle kommunen se sig om efter möjligheter att anlägga en större rastgård med fler möjligheter till lek och stimulans för hundarna. De ser även att det behövs ta större hänsyn till att rastgårdarna också ska kunna fungera som sociala mötesplatser för hundägare. Mer detaljerade kriterier har även tagits fram i en så kallad projekteringsstandard.

"I vår projekteringsstandard som vi tog fram för några år sedan, angav vi minimimått på hundrastgårdarna till 15x20 meter, men rekommenderat 20x25 meter."(Melin, 2013-05-08).

Rastgårdarna ska tillhandahålla sittmöjlighet för hundägare, en större papperskorg och om möjligt även god belysning. Ett staket som smälter in i miljön och en grind som möjliggör gräsklippning i rastgården är andra kriterier som bör uppfyllas (Melin, 2013-05-08).

I *Program för Hundrastområden* (2010) har Malmö Gatukontor tagit hjälp av David Selin, som arbetar med miljöberikning för hundar genom bland annat undervisning och forskning i ämnet, för att få fram olika kriterier för hur en hundrastgård bör utformas för att göra dem till trevliga platser att vistas på för hundar och hundägare.

- högre växtlighet där hundarna kan hitta gömställen och få möjlighet att undvika konfliktsituationer
- minst 1,20 meter högt staket (ju högre desto bättre)
- olika höjdnivåer är ett bra sätt att hjälpa hundarna till umgänge
- ju större hundrastgård, desto bättre
- gräs är ett uppskattat markmaterial. Barkflis skulle kunna fungera som ett alternativ, men det blir svårare att hitta hundarnas lämningar på ett barkflis-underlag.

Agility är en sport som många hundägare intresserar sig av och ett bra sätt för hund och husse eller matte att förbättra sin relation genom att ha kul tillsammans. Sporten går ut på att leda hunden med kommando och handrörelser runt en hinderbana på tid. Våra hundrastgårdar kan berikas genom att innehålla stenar, stockar och kuperad terräng som kan möjliggöra agility-liknande aktiviteter (Malmö, 2010).

4.3 Erfarenheter från intervjuer

Genom mail-, telefon- och semistrukturerade intervjuer har jag fått ta del av en hel del intressanta synpunkter på hur hundägare gärna sett att deras rastgårdar skulle sett ut, samtidigt som det även har blivit tydligt att många av de hundrastgårdar som finns i våra svenska städer antingen är för få eller bristfälliga när det gäller rekreation och sociala funktioner. Intervjuerna genomfördes under perioden april-maj 2013. Nedan listas olika huvudämnen med tillhörande förslag till förändring/exempel på positiva aspekter som framkommit under intervjuer med hundägare från olika delar av Sverige. Intervjufrågorna finns tillgängliga som bilaga till uppsatsen (bilaga 1).

Tillgång till/behov av hundrastgårdar

"Vi har inget större behov av hundrastgårdar, då det är ganska lätt för oss att hitta ytor där hundarna kan vara lösa ändå. Vi bor granne med ett skogsområde så det är toppen att kunna rasta hundarna där." (Jan, hundägare)

Många hundägare anser sig sakna hundrastgårdar helt, alternativt ser brister i de hundrastgårdar de har att tillgå. De hundägare som inte ansett sig och sin hund i behov av en hundrastgård har visat sig bo nära eller i direkt anslutning till skog eller annan natur (exempelvis på landet). Det kan därav konstateras att innerstadshundarna är i störst behov av en rastgård, då de saknar tillgång till ytor att springa fritt på. Detta beror oftast på avsaknaden av trädgård eller mark tillhörande de bostadsformer som dessa hundar lever i tillsammans med sina ägare.

Placering och avstånd

"Att den är placerad centralt är väldigt viktigt för oss, då vi bor i en liten lägenhet vid centralstationen" (Johan, hundägare)

De hundägare som bor i tätare områden har, som tidigare nämnts, uttryckt ett större behov av närliggande hundrastgårdar. Det är därför av stor vikt för dem att ytorna inte bara tillhandahålls i utkanten av städer, där det ofta finns mer kvadratmeter att tillgå. De fem intervjuade som har gett ett konkret svar på hur långt de är beredda att gå till en kvalitativ hundrastgård har samtliga svarat att 1 till 2 kilometer inte är något problem.

Storlek

Samtliga intervjuade hundägare var överens om att storleken på hundrastgårdar har stor betydelse för hur det fungerar att leka och träna med sin hund. Från en intervju med en student på Djurskyddsprogrammet framkom det även att hundarna kräver större ytor, speciellt om de delar utrymmet med en främmande hund. Det är viktigt för dem att kunna undvika situationer som kan leda till en konflikt, vilket är betydligt lättare att göra om det finns gott om plats i hundrastgården. Ett par hundägare uttrycker sig konkret om hur stor en hundrastgård bör vara, där förslag som 1000 kvadratmeter kommer upp. Ett förslag kom också från en matte i Lund att det skulle vara bra om det fanns ett blandat utbud av små och stora rastgårdar i en stad, då det ibland kan vara så att närheten till platsen spelar större roll än storleken, till exempel när det är ont om tid i den vardagliga stressen. Slutligen konstateras att *"en hundrastgård ska vara en lycklig plats där hundarna inte känner sig instängda"* (Johanna, hundägare).

Markbeläggning

De hundägare som intervjuats är rörande överens om att gräs är det absolut trevligaste alternativet till underlag i en hundrastgård. Det har även framkommit önskemål om att ha ytan precis vid entrén till rastgården stenlagd eller i något annat hårdgjort material, då denna del ofta slits väldigt mycket. När det gäller gräs som underlag bör man, trots att det är det ofta är önskvärt, tänka på att det kan vara svårt att se hundens lämningar på underlaget, speciellt om gräset har vuxit sig lite längre.

"När det gäller underlag så är gräs ett lite trevligare underlag än grus, men samtidigt kan det ju vara lättare att missa att plocka upp efter hunden i gräs (svårare att se), och det är ju väldigt viktigt att det plockas rent inte minst för att minimera smittspridning." (Jenny, veterinär och hundägare)

Växtlighet och topografi

Det råder ingen tvekan om att hundägare ser träd och buskar som trevliga inslag i rastgårdarna. För de som har hundar med tjock päls fyller vegetationen ännu en funktion, då de ger nödvändig skugga åt hundarna under varmare dagar. Många som skaffar hund är medvetna om att det krävs flertalet promenader om dagen, även vid dåligt väder. Därför är majoriteten hundägare intresserade av att vara ute i skog och mark. Att så gått det går försöka efterlikna några av de kvaliteter som våra naturliga gröna miljöer erbjuder är därför något som många tar upp som en önskvärd aspekt gällande utformningen av hundrastgårdarna. En svagt kuperad terräng, träd, glesare buskar, stockar på marken och ett par lite större stenar är exempel som kommit upp genom intervjuerna.

Inhägnad

Samtliga intervjuade uttrycker ett behov av staket. Framför allt för att lättare kunna ha koll på sin hund och vara säker på att den inte smiter ut. De hundägare som hade en liten hund kände behov av ett staket även för att förhindra att hunden blir påkörd eller stulen. Staketet ska enligt samtliga vara av den karaktären så man kan se igenom det. Hundrastgården upplevs då betydligt större än den egentligen är och hunden får dessutom mycket intressant att titta på även utanför staketet. En bra nederdel på inhägnaden krävs också för att förhindra grävning. En hundägare från intervjuerna kunde ge exempel på hundar som grävt sig ut ur hundrastgårdar flera gånger. En annan hade ett exempel där en hund hade hoppat över staketet, vilket betyder att staketet även bör vara relativt *högt*.

"För att vi ska kunna använda en hundrastgård ska den vara ordentligt inhägnad och inte ha några "kryphål". När man är i rastgården vill man känna sig säker på att hundarna inte kan ta sig ut." (Alexis, hundägare)

Utrustning

De flesta ser belysning som en positiv aspekt, då många rastar sina hundar även lite senare på kvällar. Belysningen är viktig även för att hundägare ska kunna hålla koll på sina hundar i rastgården när det är mörkt ute.

"Min hund är galen i pinnar" (Johanna, hundägare)

Många hundägare, en matte i synnerhet, uttrycker en önskan om pinnar i rastgårdarna för att kunna utöva apporteringslekar och liknande. Även vattenkran och allra helst någon typ av tillhörande betongfundament som hundarna kan dricka ur skulle vara uppskattat, speciellt under de varmare dagarna på året. Ett par hundägare hade tyckt det var trevligt med stockar, stenar, betongrör som tunnlar och andra fasta föremål på platsen för att kunna träna hunden i agility, eller bara som roliga inslag i lekfulla aktiviteter.

4.4 Exempelstudier

Här studeras utformningen av hundrastgårdar, där hundägares önskemål utifrån intervjustudier, aspekter från litteraturstudien och kriterier från Halmstad och Malmö har fungerat som underlag. Två olika hundrastgårdar har valts ut för att visa exempel på hur dessa kan se ut.



Figur 5. Bild: Malin Christensson, 2013-04-25.

Figur 5 visar att markmaterialet har slitits mycket, vilket förmodligen beror på hundrastgårdens mindre storlek. Hela rastgården är omgiven av idegransplantor, men det finns inte tillstymmelse till växtlighet *innanför* inhägnaden.



Figur 6. Bild: Malin Christensson, 2013-04-25



Figur 7. Bild: Malin Christensson, 2013-04-25

Figur 6 visar ingången till hundrastgården. Ett problem som kan förekomma med enkelgrindar är att om någon inte är uppmärksam när grinden öppnas kan en hund lätt smita ut. En dubbelgrind hade möjligen varit att föredra. Bänken i figur 7 är ett uppskattat inslag och en plats för hundägare att sitta ned och betrakta sin hunds aktiviteter i rastgården.



Figur 8. Bild: Katia Lilja, 2013-04-19



Figur 9. Bild: Katia Lilja, 2013-04-19

I figur 8 kan vi se exempel på där en hårdgjord yta har anlagts i anslutning till ingången av rastgården. Både figur 8 och 9 visar hur staketet möter gräset genom en kant som gör det svårare för hundarna att kunna gräva sig ut. Staketets karaktär möjliggör för hundarna att se vad som pågår utanför rastgården och ger också intrycket av att rastgården är ännu större än den är.



Figur 10. Bild: Katia Lilja, 2013-04-19



Figur 11. Bild: Katia Lilja, 2013-04-19

Träd har visat sig vara önskvärda i hundrastgårdar. I figur 10 visas exempel på relativt nyplanterade träd. Även möjlighet till lek genom betongrör och trädstockar kan ses i figur 10 och 11. I bilderna framkommer det också att storleken på den här rastgården inte är något att klaga på.

5. Hundparker (Dog parks)



Figur 12. Bild: DC. Dog Park. Michael Feagans. CC BY NC SA [online] tillgänglig via: <http://www.flickr.com/photos/philastories/4469816453/> [2013-05-25]

5.1 Överblick

I bland annat USA och Kanada har den stora hundpopulationen i länderna lett till anläggandet av speciella hundparker, utformade för att ge hundar rekreativa platser i stadsstrukturen att vistas på. På hemsidan www.dogpark.com kan man som hundägare gå in och leta efter en närliggande hundvänlig park att besöka. Hemsidan vänder sig till människor som vill ge sin hund möjlighet att socialisera och leka med andra hundar i en rekreativ parkmiljö. Oftast är dessa parker en integrerad del i en redan existerande stadspark eller liknande, men det händer också att specifika hundparker utformas enbart för just ändamålet hundrekreation och socialisering. Vissa hundparker tillåter både stora och små hundar, medan andra är till enbart för mindre hundar. Det finns också ett utbud av både offentligt och privat underhållna hundparker, där de privata ofta tar en inträdesavgift (Dog parks [online] 2013-05-10).

5.2 Problematik

Hundparker är ett väldigt uppskattat koncept hos hundägare i framför allt USA och Kanada, där de är ofta förekommande. Cesar Millan, utbildad hundpsykolog, författare till boken "Cesars Way" och känd från tv genom programmet "The Dog Whisperer", ser dock ett problem i att parkerna blir allt mer populära, eftersom hundägare då lätt blir för bekväma och ser hundparkerna som en möjlighet att slippa gå långa promenader med sitt husdjur. Cesar vill därför understryka vikten i att hundparken absolut inte får ersätta de dagliga promenaderna med hunden, utan att den *enbart* ska fungera som ett komplement till promenaden och en möjlighet för hundar att socialisera och leka med sina egna. Hunden ska ha gått en promenad innan den släpps in på området för att inte ha för mycket energi att släppa lös på ett negativt sätt. Alltför många högenergetiska hundar kan nämligen skapa otrevliga situationer och som ägare har vi ansvaret att se till att vår hund inte ger sig på de andra hundarna i parken (Millan, 2006, s. 252-256).

“The dog park can be used to help your dog increase or maintain his social skills, and perhaps give him some fun running and playing with members of his own kind. But that’s all you should expect from a dog park. It is not a place for your dog to work off his excess energy. It is never, ever to be used as a substitution for a walk. Because whenever you put a number of unfamiliar dogs together, you run the risk of conflict.” (Cesar Millan, 2006, s. 252)

Ed Frawley, erfaren hundtränare, har i sin artikel *“Dogparks-why they are a bad idea”* tagit upp problematiken som han ser med hundparker i USA. Han diskuterar att trots den goda intention som konceptet hundpark bygger på, så finns det många aspekter som tyder på att det samtidigt är en ganska dålig idé. Han baserar sina uttalanden på att de allra flesta hundägare inte förstår *“flockstrukturen”* som hundar lever efter och hur starkt inflytande denna har på deras husdjurs beteende, speciellt i territoriella sammanhang. Det är, menar Frawley, lätt att en hund som ofta vistas i en speciell hundpark ser *“nykomlingar”* som inkräktare på dennes revir, vilket kan leda till revirmarkerande aggression (Frawley, 2005).

Frawley ger även tips på hur man skulle kunna minska risken för konflikter i hundparker, där ett tips skulle kunna var att ha separata delar i hundparken för små och stora hundar. Han poängterar dessutom att inte alla hundar passar in i den miljö som hundparker erbjuder och anser att samtliga hundar och hundägare bör genomgå ett test innan de får tillträde till parkerna. Testet skulle man kunna kalla ett slags *“hundparkskörkort”*, där husse eller mattes förmåga att kontrollera sin hund bedöms. Ägaren måste kunna kalla in sin hund även när hunden är distraherad för att kunna förhindra eventuella konfrontationer som kan uppkomma i en hundpark. När det gäller hundägares socialisering med varandra bör denna ske när hundarna är *kopplade*. Är hunden lös ska husse eller matte *alltid* ha 100 procent koll på sin hund (Frawley, 2005).

6. Avslutande diskussion, slutsatser och förslag

I början av arbetsprocessen hade jag frågeställningar som mer exakt anspråkade på utformningen av hundrastgårdar i detalj. Då jag genom processens gång upptäckte en stor komplexitet gällande inplanerandet av hundar i våra städer fick jag dock tänka om, vilket har bidragit till att i nuläget mer förklara varför hundvänliga miljöer i staden är av stor vikt ur många aspekter. Därför tas enbart mer generella aspekter upp vad gäller utformning av hundrastgårdar.

De huvudsakliga målen med uppsatsen har varit att undersöka hundens plats i den fysiska planeringen av våra städer, samt ifrågasätta om de områden avsatta för hundrastning är av kvalitet god nog för att skapa rekreativa och sociala värden för hundar och hundägare. Jag har även velat understryka hundens betydelse och positiva inverkan på de människor som väljer att leva tillsammans med dem, samt försöka kartlägga de konflikter som råder mellan hundar i staden och hundrädda personer och hur en alternativ förminskning av dessa konflikter skulle kunna ske. Följande diskussion tar form med stöd av mina inledande frågeställningar och de viktigaste slutsatserna tas upp tillsammans med mina egna reflektioner.

6.1 Om behov

Inledningsvis i uppsatsen ställde jag frågan: vad har hundar och hundägare för sociala och rekreativa behov?

"Det är många som har hund och många som mår bra av att ha hund. Då bör det vara viktigt att våra städer erbjuder ytor där man kan må bra tillsammans med sin hund."
(Anders, hundägare)

En inledande slutsats som kan dras från både litteraturstudier och intervjuer är att hundägare och hundar har ett behov av *varandra*, vilket innebär att de även har ett behov av offentliga ytor att vistas *tillsammans* på. Människor har valt att ha husdjur för att de ger glädje och välmående i vår tillvaro. För vissa personer är hunden deras bästa vän, för andra, deras enda vän. Då hundar är väldigt viktiga för en stor del av vår befolkning är det viktigt att våra städer tillhandahåller ytor för hundar och deras ägare att vistas på. Dessa ytor skulle inte bara ge hundägare större frihet gällande planeringen av deras vardagsrutiner, utan de kan också bidra till att tillgodose hundens behov av daglig motion och socialisering. Att underlätta för umgänge med hund i den urbana strukturen och därmed höja möjligheten av tillgång till vardaglig rekreation för en stor grupp människor borde vara viktig för vårt samhälle.

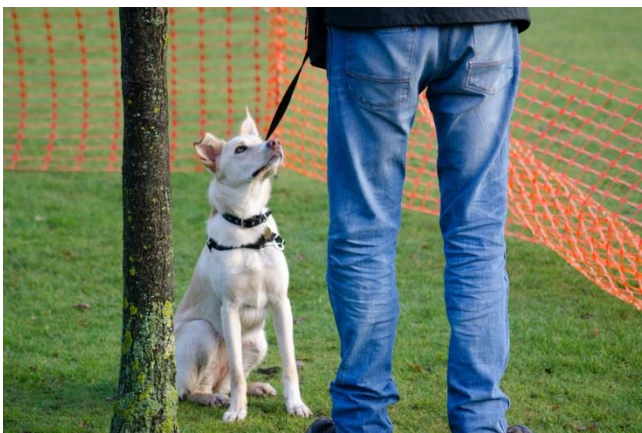
Genom mitt arbete har det visats att hundrastgårdar och andra ytor där hundarna får möjlighet att leka och aktiveras både tillsammans med sina ägare och andra hundar är viktiga för att öka hundarnas tillgång till den offentliga miljön. Från intervjuerna med hundägare visade det sig också att många hade ett huvudsyfte med att besöka en hundrastgård. Tydligast framkom tre huvudsyften; socialisering, avskildhet och aktivitetsutövande. Om man generaliserar något går det därmed att dela in de intervjuade hundägarna i tre huvudgrupper, baserade på varför de i huvudsak har ett

behov av hundrastgårdar i våra städer;

De sociala: en del ser hundrastgårdar som en utmärkt möjlighet att träffa andra hundar och hundägare för att både de själva och hunden ska kunna utveckla sin sociala förmåga och möta nya människor och hundar.

Ensamvargarna: vissa vill ha avskildhet och egentid med sin hund. Det har även visat sig att hunden har stort behov av att spendera tid med flocken, vilket innebär huvudsakligen husse eller matte.

Dressyrutövarna: andra tycker att hundrastgårdar är en välfungerande plats att öva lydning, agility (om tillfälle ges), inkallning m.m., både tillsammans med andra hundar, men även själva med enbart sin egen hund.



Figur 13. Pawfect Dogsence 2, Pete Ashton CC BY NC [online] tillgänglig via: <http://www.flickr.com/photos/peteashton/8279646286/> [2013-05-25]

Denna indelning har långt ifrån tillräckligt med belägg för att kunna gälla som ram för samtliga hundägare i Sverige, då enbart tjugo av dessa har intervjuats till min uppsats. Huvudsyftet med att ha med indelningen var att visa hur även människor som tillhör samma grupp kan ha olika behov när det gäller tillgången till våra offentliga miljöer och genom detta förhoppningsvis tydliggöra att våra hundrastgårdar med fördel bör erbjuda olika möjligheter till aktivitet och lek. Att hundvänliga miljöer bör utformas på flera olika sätt har också framkommit i avsnittet om hundägars behov, genom Virginia Jackson (1995).

6.2 Om hundar i stadsplaneringen

Vilka är de huvudsakliga problemen kopplade till hundar i urbana miljöer som vi bör ta hänsyn till i stadsplaneringen?

Genom arbetets gång har det framkommit att det råder en hel del svårigheter gällande inplanerandet av hundar i våra städer. En stor del av den huvudsakliga problematiken har med människors rädsla för hundar att göra, kombinerat med ett bristande ansvarstagande hos hundägare. När det gäller brist på ansvar är det oftast nedskräpning och lösa hundar som framkommit som mest störande i urbana sammanhang. Om hundägare dessutom inte ser till att ta sitt ansvar gällande tillgodoseendet av sin hunds behov kan detta komma att bidra till problembeteenden hos hunden, något som idag ses

som en orsak till att de inte alltid är accepterade i offentliga miljöer. Det är dock inte i våra offentliga miljöer som huvudproblematiken gällande aggressiva hundar äger rum. Problembeteenden hos hundar förekommer sällan på den neutrala mark som våra offentliga miljöer är (Jackson, 1995). Trots detta tas aggressiva beteende hos hundar ofta upp som bidragande orsak till att minska hundars tillgång till de offentliga miljöerna.

Bristen på ansvar gällande upplockning och kontroll över sin hund har lett till att förbud mot lösa hundar och även *totala* hundförbud har införts i våra städer. Denna situation skiljer sig dock från kommun till kommun (Halmstad, 2011, Malmö, 2012). Exempel på platser med totalt hundförbud är: kyrkogårdar, lekplatser, idrottsplatser och gräsmattor med mycket aktiviteter. Det totala hundförbud som råder på många allmänna lekplatser ställer till det rejält för en speciell grupp hundägare, nämligen föräldrar. Att behöva lämna hunden hemma när man går med barnen till en lekplats för att senare ta hunden på en promenad är kanske inte något tiden räcker till för alla småbarnsfamiljer. Bristen på möjligheter att kunna integrera hunden i sitt vardagsliv är, som tidigare nämnts, också en av många bidragande orsaker till att hundar utvecklar problembeteenden.

Bristen i hundacceptansen och hundägares ansvar verkar ha blivit en ond cirkel där det är svårt att avgöra vad som är orsaken till det andra. En slutsats som kan dras är dock att det behövs en förändring för att vi ska kunna tillgodose de behov som finns hos båda parter på ett vettigt sätt. Till att börja med kan vi ställa oss frågan om vad vi kan göra för att underlätta umgänget med hundar i den urbana strukturen.

Både Halmstad och Malmö visar exempel på en kommande förändring gällande fler kvalitativa områden för hundens integration i våra offentliga miljöer, då bland annat kriterier för hundrastgårdar är ett mycket omdiskuterat ämne. När det gäller att ge hundars och hundägares behov del i stadsplaneringen ligger Malmö några steg före Halmstad, med ett betydligt mer bearbetat material om utformningen av hundvänliga miljöer. Detta kan bero på att det i Malmö finns ett större behov av rekreativa ytor för hundarna, då det är en väldigt stor stad med en betydligt tätare struktur än den i Halmstad. Båda städer har dock koppelvång i de centrala delarna av staden, vilket inte riktigt stämmer överens med avsaknaden av hundrastgårdar där. Det har framkommit att det är just i den täta bebyggelsestrukturen som behovet av rekreativa miljöer för hundarna är som störst. Men att som i vissa delar av Malmö begränsa koppelvång till en viss period på året är en bra början på att lösa hundarnas behov av vardagsrekreation under höst, vinter och början av våren. Man skulle också kunna tänka sig att det infördes koppelvång under en tidsperiod på *dygnet* istället, då detta erbjuder hundarna goda rekreativsmöjligheter året om, men på begränsade tider. Att avsätta speciella delar av parker och rekreativsområde till hundrastning hade också varit ett sätt att integrera hundar och hundägare med resten av parkanvändarna, vilket man ibland annat i USA genom speciella *hundparker* har arbetat med.

Att underlätta för hundägares möjlighet att umgås med sin hund i offentliga miljöer kräver en ökad integrering av hundvänliga miljöer i våra städer. En annan problematik som dock bör lösas innan denna integrering sker är den icke-acceptans av hundar som förekommer bland annat på grund av ett bristande ansvar från hundägares sida. Det är förståeligt att vissa människor är emot hundar i våra städer, då en del hundägare är dåliga på att följa de direktiv som finns för att *hjälpa* hundarna att bli mer accepterade.

Detta får självklart negativa konsekvenser som drabbar även de hundägare som är noga med att hålla efter sin hund, vilket är tråkigt. Hur kan vi då arbeta för att få en ökad acceptans av hundarna i våra städer? Kan fler hundrastgårdar vara en möjlig lösning?

Det finns ett problem med att *separera* hundägare från resten av användarna av den offentliga miljön. Separationen kan nämligen bidra till en större icke-acceptans av hundarna och få lite samma effekt som segregation mellan folkgrupper i en stad. Hundägarna blir till en egen "grupp" som inte får tillgång till stadens offentliga rum så mycket som andra människor. Samtidigt måste problemet med hundrädsla självklart respekteras. Det är lätt för oss hundägare att kräva tillgång till de offentliga miljöerna utan restriktioner, men jag tror att en viss restriktion är nödvändig för att hundrädda personer ska kunna känna sig trygga. Speciellt eftersom hundägare ofta inte tar det ansvar de har på fullt allvar. Att ha separata hundrastgårdar är ett uppskattat inslag i den urbana strukturen, men det får inte bli så att dessa ökar separationen från resten av stadens invånare ytterligare.



Figur 14. Är hundförbud verkligen rätt metod att ta till? Bild: *Dog has something human*, MaartN I aM, CC BY SA. [online] tillgänglig via: <http://www.flickr.com/photos/dont-know/3334391611/> [2013-05-25]

För att öka acceptansen av våra fyrbenta vänner i samhället krävs snarare istället att hundägare föregår med gott exempel och *tar ansvar*, då hunden inte kan göra detta på egen hand. Vidare studier kring området hundrädsla behövs dock, inte minst för att karaktärisera exakt vad det är som triggar detta och hur vi skulle kunna arbeta med det i den fysiska planeringen för att minska problemen. Genom den information som jag lyckats få fram kan det konstateras att hundrädda personer ofta karaktäriseras av människor som inte är vana vid att umgås med hundar och därför har svårt att uppfatta om hundens intentioner är att jaga eller leka. Som hundrädd så omger man sig inte med hundar frivilligt. Kommer man däremot ut i urbana sammanhang tvingas man vistas i en miljö där hundar är runt omkring en.

Aggressivitet hos hundarna är en i högsta grad bidragande orsak till att hundrädda personer känner otrygghet gentemot främmande hundar. Skulle då problemet med hundaggression minska om vi hade bättre tillgång till rekreativa miljöer för hundarna? Då aggression inte är ett naturligt beteende hos en hund, utan en följd av ett utomstående problem, ligger ansvaret återigen huvudsakligen hos *ägaren*. Problemet är

ofta att hunden har för mycket energi och inte får den motion den behöver, vilket leder till nervositet och uttråkning (Cesar Millan, 2006). Att öka hundens tillgång till de offentliga rummen i våra städer tror jag kan hjälpa hundägaren till bättre rastning av sin hund, och därmed minska risken för aggressivt beteende hos en del hundar. Minskad aggressivitet hos hundar kan i sin tur även bidra till en ökad acceptans av hundar i offentliga sammanhang. Hundägare måste dra sitt strå till stacken genom att ta ansvar för att hunden får den motion den behöver. En god möjlighet för alternativa komplement till promenaderna genom aktiviteter i väl designade hundrastgårdar kan hjälpa på det vis att aktiviteterna blir varierade och därmed motionen roligare för både hunden och husse eller matte.

Jag tror dock inte det är möjligt att enbart vända sig till stadsplaneringen för lösning på ett så pass omfattande problem som hundacceptansen i våra städer är, då det är många andra aspekter än just hundens tillgång till vardagsrekreation som spelar in. Det är nog dessvärre en på tok för optimistisk föreställning att alla människor ska kunna leva i symbios med stadens hundar. Trots att en bättre utformning av våra hundrastgårdar sannolikt inte är någon total lösning på problemet med nedskräpning, hundrädsla och så vidare behöver det dock inte betyda att vi som stadsplanerare inte kan göra det vi kan för att förbättra situationen.

6.3 Om hundrastgårdar

I våra urbana miljöer finns ett behov av ytor där människor kan umgås med sina hundar och låta dem socialisera med andra av sin sort. Hundrastgårdar kan vara en bra plats att tillfredsställa hundar och hundägares sociala och rekreativa behov, men det krävs ansvar och samarbete för att dessa platser ska fungera. Likväl krävs en god utformning av rastgårdarna för att kunna fylla sin funktion som mötesplatser och attraktiva områden att vistas på.

Vid uppstarten av arbetet gick jag ut för att undersöka om det finns ett behov av fler hundrastgårdar i våra städer. Svaret på min fråga hoppades jag få genom intervjuer med hundägare. Då enbart 20 relevanta personer har intervjuats är inte intervjuerna i sig tillräckliga för att ge en helhetsbild av behovet av hundrastgårdar. Men i kombination med de samtal som förts med representanter från Halmstad kommun och Malmö gatukontor kan följande slutsatser dras:

Många hundägare anser sig ha ett behov av fler hundrastgårdar, alternativt ser brister i utformningen av de hundrastgårdar som finns. Det finns även en brist gällande *vetskapen* om hundrastgårdarna i våra kommuner, då det är få hundägare som har koll på de hundrastgårdar de har tillgång till. En bristfällig kommunikation från kommunen eller ett bristande intresse hos hundägare får dessvärre samma innebörd som om hundrastgårdarna inte hade existerat alls.

Jag anser att vi även bör ställa oss frågan om *var* hundrastgårdarna är av störst vikt för hundägare. Eftersom det ofta råder koppeltvång i de centrala delarna av städer tyder det nämligen på att det är i dessa delar som rastgårdarna behövs mest. De är också de delar där hundrastgårdar ofta är *minst* förekommande på grund av andra behov som också behöver tillgodoses. Det har visat sig att flertalet hundägare från intervjustudien är missnöjda på ett eller annat sätt gällande tillgången till hundrastgårdar, huvudsakligen i

de mer centrala delarna av staden, alternativt i glesare områden med dåligt utbud av rekreativa stråk eller parker. Representanter från Halmstad och Malmö kommun nämner också att det kommer in många klagomål om en bristande tillgång på hundvänliga miljöer från städernas hundägare. Då det finns svårigheter med att planera in områden för rekreativ och social hundrastning i tätare stadsstrukturer kan man istället fokusera på kvalitet och attraktivitet i utformningen av dessa platser i glesare bebyggelseområden, vilket leder oss vidare in på nästa frågeställning: hur utformar man en bra hundrastgård utifrån sociala, funktionella och tekniska aspekter?

I den bästa av världar hade jag vid det här laget kunnat presentera ett förslag på hur väldeignade hundrastgårdar skulle kunna lösa samtliga hund-relaterade problem i våra städer. Hund-problematiken är dock mer omfattande än så och kommer därför kräva ett engagemang från samtliga parter inblandade (hundägare, icke-hundägare, stadsplanerare och kommuner) för att kunna reduceras. En väldeignad hundrastgård kan orimligen vara lösningen på den generella bristen på hundacceptans i våra städer. Däremot skulle en tillsyn och förbättring av våra hundrastgårdar kunna erbjuda ett större utbud av vardagsrekreation till hundägare och hundar, vilket hade kunnat hjälpa en bit på vägen mot en större acceptans av våra hundar i urbana miljöer. I detta avsnitt har jag försökt sammanställa de viktigaste aspekter som framkommit från intervjuer med hundägare, litteraturstudier och kriterier från kommuner, som skulle kunna vara till hjälp vid framtida planering och utformning av funktionella rastgårdar:

Generella aspekter

För att så många hundägare som möjligt ska kunna ta del av en hundrastgård krävs att den placeras i nära anslutning till hundtäta områden. Det kan till exempel vara längs ett stråk där många hundar tas ut på promenad dagligen eller i närheten av ett bostadsområde med många hundäggande hushåll. De hundägare som jag har intervjuat till detta arbete säger sig inte ha några problem med att gå 1-2 kilometer för att besöka en bra hundrastgård. Hunden behöver dessutom motioneras innan den släpps in i rastgården för att kunna socialisera på ett bra sätt med andra hundar. Hundäggares vilja att gå en bit och hundens behov av rastning innan hundrastgårdbesöket tyder på att rastgårdarna inte nödvändigtvis behöver vara tätt utplacerade i våra städer. Det bör snarare satsas ordentligt i utformningen av de rastgårdar som anläggs.

Att hunden är ett väldigt socialt djur anser jag ställer stora krav på utformningen av rastgårdarna, då dessa måste erbjuda en tillräckligt stor yta för att hunden inte ska behöva känna sig trängd om den vistas där tillsammans med främmande hundar. Det räcker tyvärr inte med en yta på 50 kvadratmeter, trots att dessa mindre ytor är betydligt mer välrepresenterade i en urban struktur. Det har framkommit att hundägare över lag tycker att hundrastgårdarna i våra städer är för små och att det bästa vore med så stora ytor för hunden som möjligt, då den kan erbjudas möjlighet att undvika andra hundar om den känner ett behov av det. Detta ger hundarna större frihet i att umgås med andra hundar på sina egna villkor. Om hundrastgården dessutom är indelad i två delar får även ägaren en valmöjlighet vad gäller vilka hundar han eller hon känner sig bekväm att släppa ihop sin hund med, vilket jag tror är en viktig aspekt. Vissa har inga problem med att släppa sin chihuahua med en rottweiler, medan andra gärna vill att deras hund ska socialisera med hundar i ungefär samma storlek. Slutligen bör större höjdskillnader i topografin undvikas för att hundägarna ska ha möjlighet att ha uppsikt

över sin hund under hela vistelsen i rastgården.

Växtlighet

Träd och buskar skapar skugga under soliga varma dagar, vilket borde vara ett absolut måste i en hundrastgård. Vegetation bidrar också till att skapa en trevligare miljö i rastgården, både för hundar och hundägare. Det finns dock ett problem med att plantera in väldigt *täta* buskage, speciellt om det är tänkt att flera hundar ska vistas på området samtidigt. Hundar gillar, som hundägare antytt, att nosa i och kring buskarna, vilket de självklart ska få möjlighet att göra. Jag skulle personligen hellre rekommendera användandet av glesare buskar, så hundarna har möjlighet att hela tiden hålla koll på var de hundarna på området befinner sig. Att som hund i godan ro gå och nosa vid en buske och att det plötsligt hoppar fram en annan hund från ingenstans är ett exempel på ett negativt överraskningsmoment som kan trigga aggression. Glesare buskar skulle skapa bättre sikt för hundarna i marknivå och därmed minska risken för att detta sker.



Figur 15. Överraskningsmoment kan ge negativa konsekvenser. Bild: *The dogs playing*, Justin Beckley, CC BY NC SA, [online] tillgänglig via: <http://www.flickr.com/photos/beckleybisset/7620987838/> [2013-05-25]

När det gäller val av växter bör *tåliga* träd och buskar bör användas, då dessa vid nyplantering kommer utsättas för påfrestningar av olika slag. Det går inte att hindra hundarna från att kissa på växterna, inte heller är det lätt att hindra hundarna från att gräva en del, så växterna måste klara av att stå emot detta. Man skulle även kunna tänka sig att man använde sig av någon form av skydd vid nyplantering av träd och buskar för att förhindra att hundarna kommer åt växterna och på så vis förbättra träden och buskarnas förutsättningar. Självklart bör man inte använda sig av växter som på något sätt kan vara giftiga för hundarna.

Markmaterial

De flesta hundägare är överens om att de helst ser att markmaterialet i en hundrastgård består av huvudsakligen gräs. Barkflis skulle kunna användas som komplement på vissa ytor, om man har i åtanke att det kan vara svårare att se hundars lämningar där. Gräsmatta som underlag skapar ett skötselbehov i form av gräsklippning, då gräset

föredras vara relativt kortklippt. Om det däremot går att hålla resten av skötselkostnaderna på området till ett minimum så kan det vara värt att skapa en plats dit hundägare gärna går för att det ska vara värt att där lägga ner pengar på skötseln från kommunens sida. En del hundägare har också lagt fram önskemål om att ha en del av området asfalterat, alternativt grus- eller stenlagt för att de ska kunna vistas i hundgården med sina hundar även om gräsmattan är lerig. Leriga gräsmattor kan man till viss del förebygga genom att bygga upp växtbädden till gräset såsom man gör vid anläggning av en sportyta. Man kan även med fördel anlägga en hårdgjord yta längs med staketet runt hundrastgården för att hindra hundarna från att gräva där.

Utrustning

Det är viktigt att som hundägare känna sig säkra med att släppa sin hund i en rastgård, speciellt om den ligger nära en trafikerad väg eller annan potentiell fara. En rejäl inhägnad som hundar varken kan gräva sig under eller hoppa över är därför en nödvändighet. Likaså rekommenderas dubbla grindar för att minska risken av hundar som smiter ut när grinden öppnas.

Många hundägare för fram tankar om att vatten bör vara tillgängligt, speciellt under de varmare delarna av året. Detta går självklart ur kostnadssynpunkter inte att tillhandahålla på alla hundrastgårdar i en kommun, men kanske de mest populära. En hållare med hundbajspåsar verkar också vara en sak som hade kunnat bidra till att skapa trivsel i hundrastgårdarna. Om det finns hundpåsar tillhanda på platsen tror nämligen många att det hade minskat förekomsten av hundlämningar i rastgården. En del hundägare uttrycker önskemål om lösa föremål i hundrastgårdar, exempelvis pinnar att utföra apporteringsövningar med. Även om detta kan tyckas vara ett trevligt inslag bör de, enligt hundpsykologer, undvikas. Lösa föremål, såsom pinnar och leksaker kan nämligen trigga habegär och därmed konfrontation hos hundarna, vilket skapar en obalanserad situation.



Figur 16. Pinnar och andra lösa föremål kan trigga habegär och aggression hos hundar. Bild: *Dogs playing with big stick*, Darren Archer, CC NC ND [online] tillgänglig via: <http://www.flickr.com/photos/dazzaman/3231636352/> [2013-05-25]

6.4 Om ansvar

För att så många hundägare som möjligt ska kunna ta del av hundrastgårdar krävs att de är välfungerande. Detta ställer stora krav på husse och matte, vars ansvar det är att deras hund är respektfull mot eventuella andra hundar på platsen. Att släppa sin hund i en hundrastgård innebär att du som hundägare ska kunna garantera att din hund är fysiskt frisk och mentalt stabil innan du låter denne bekanta sig med de andra hundarna på området. Du har också ansvar över att plocka upp efter din hund för att förhindra eventuella smittspridningar. För att det ska vara möjligt för hundägare att till så stor del som möjligt förebygga otrevliga situationer som slagsmål eller liknande krävs att de hela tiden kan ha uppsikt över sin hund. Även respekt för andra hundar och hundägare inom rastområdet är väsentligt för att bidra till en trevlig atmosfär. Att i all enkelhet till exempel *fråga* den som är först till hundrastgården om det är okej att du också släpper in din hund på området. Eftersom hundägare använder hundrastgårdar på olika sätt måste de olika viljorna accepteras och respekteras ur planeringssynpunkt, lika väl som av andra hundägare.

För att förtydliga för hundägare vad som gäller i hundrastgårdar bör det, som nu Malmö kommun har val att satsa på, för allas trevnad sättas upp väl synliga *direktiv* på plats. Direktivens uppgift blir att tala om hur man förväntas uppföra sig i rastgården och vad som inte är tillåtet där. Eftersom folk har väldigt olika uppfattning om vad som är acceptabelt och inte kan detta lätt leda till konfrontationer. Osämja mellan hundägare är något som absolut bör undvikas så gott det går, då hundrastgårdar ska vara en lycklig plats att vistas på. Några tumregler som har kommit fram genom arbetets gång och som man kan fundera över att synliggöra vid entréer till hundrastgårdarna i våra städer är:

- Plocka upp efter din hund! Kvarliggande avföring kan orsaka smittspridning.
- Tikar som löper får inte släppas in i hundrastgården om det finns andra hundar där. En löpande tik kan med stor risk starta osämja mellan eventuella andra hundar.
- Valpar under 12 veckor får inte vistas på platsen. Då yngre valpar inte har fått full vaccination än löper de risken att sprida sjukdomar till andra hundar.
- Håll uppsikt över din hund på området. Som hundägare har du ansvar för att din hund sköter sig och är respektfull mot andra hundar och människor.
- Undvik att ta med mat och leksaker in i rastgården om det finns andra hundar där.



Figur 17. Tydlighet gällande upplockningstväng. Bild: *Good Dog*, Istoletv, CC BY. [online] tillgänglig via: <http://www.flickr.com/photos/istoletv/3769925678/> [2013-05-25]

6.5 Om hundparker

Studien om hundparker har gjorts för att visa exempel på hur även hundars behov kan få stor del i stadsplaneringsfrågor. Att avsätta delar av en park till hundvänligt område är också ett bra sätt att försöka integrera hundar och hundägare med andra parkbesökare i hopp om att detta så småningom ska öka acceptansen av hundar även de mer centrala delarna av en stad. Viktigt att tänka på med hundparker, likväl som hundrastgårdar, är att de *aldrig* får ersätta de dagliga promenaderna med hunden, då promenaden är det huvudsakliga sättet för hunden att göra av med energi (Millan, 2006).

Är hundparker, likt de i USA, något för oss i Sverige?

Jag ser inga större svårigheter med att i Sverige ta till oss av amerikanarnas sätt att se på hundar i stadsplaneringen. På grund av brist på acceptans av våra hundar i stadsmiljöer kan det tänkas att vi inte är redo att "ge bort" en del av våra parker till förmån för hundägare och deras fyrbenta vänner. Samtidigt kan det också vara precis vad som behövs för att acceptansen av hundarna ökar, när de får del av ytor där även andra aktiviteter äger rum. Som nämnts tidigare är inte separation av hundägare från övriga parkanvändare en lösning på de eventuella konflikter som kan uppkomma dem emellan. Det krävs kanske snarare en ökad integration även i våra existerande och väl använda offentliga miljöer för att skapa förståelse och respekt för hundens behov av tillgång till dessa ytor tillsammans med sin ägare.

6.6 Metoddiskussion

I mitt arbete har jag använt mig mycket av intervjuer. Dels för att man på så vis kan få fram många intressanta idéer och tankar som kanske aldrig uppkommit genom enbart litteraturstudier, men också för att jag redan tidigt insåg att jag hade valt ett ämne som helt enkelt var svårt att hitta skrivet material om. Nu i efterhand kan jag ångra att jag inte valde att använda mig av en enkät istället för semi-strukturerade intervjuer med hundägare, för att i slutändan kunnat presentera ett betydligt mer täckande material. Samtidigt har de samtal jag har haft med hundägare av olika slag varit otroligt givande och en stor inspirationskälla för vidare arbete.

6.7 Källkritik

De huvudsakliga källorna när det kommer till hundar i stadsplaneringen består av utländska artiklar, mestadels från Australien och USA. Då denna vinkling på stadsplaneringen är relativt ny har det varit svårt att hitta svenskt material att använda. Jag har refererat mycket till artiklar skrivna av Virginia Jackson, då hennes australiensiska stadsplaneringsföretag var först i världen med att introducera tankar om att inkludera våra husdjur i den urbana planeringen. Jackson har varit den enda källa som i sin helhet har tagit upp nästan exakt den problematik som jag har försökt formulera genom min uppsats, vilket har gjort henne mycket viktig genom arbetets gång. Två andra författare som jag återkommer till vid flera tillfällen i uppsatsen är Cesar Millan och Anders Hallgren, båda hundpsykologer. Jag såg det som självklart att ha

med hundpsykologer som källor för att hjälpa läsaren att sätta sig in i problematiken från hundens perspektiv. Litteraturstudien om utformning av hundrastgårdar fick, i brist på svenskt material, bli en tolkning av studier som gjorts av hundparker i Texas och Florida. Det går dock att dra många paralleller mellan utformningen av hundparker och hundrastgårdar, då deras syfte är detsamma: underlätta för hundens och hundägarens sociala och rekreativa stimulans.

6.8 Framtida frågeställningar

Vi kan läsa oss till goda kunskaper om hundens inverkan på människor och hur människor påverkas av utevistelse och rekreativa miljöer. Vi kan också med lite hjälp av experter försöka förstå oss på hundens behov av tillgång till våra offentliga miljöer utifrån olika aspekter. I denna uppsats har jag koncentrerat mig på utformningen av hundvänliga platser utifrån *behov*. Vidare forskning krävs gällande utformning och design av dessa miljöer utifrån de eventuella *konflikter* som kan uppstå mellan hundägare och icke-hundägare. Likaså kan vi fundera vidare på hur områden med koppelvång kan utformas för att en större andel hundägare ska hålla sina hundar kopplade på dessa ytor. Jackson (1995) har till exempel sett en tendens att hundägare oftare håller sina hundar kopplade längs *linjära* stråk eller parker, där det inte erbjuds så många möjligheter att stanna till. En analys över huruvida designaspekter kan påverka hundägare till större ansvarstagande hade varit en intressant frågeställning att arbeta vidare på.

7. REFERENSER

7.1 Otryckta källor

Muntliga källor

Melin, Anna, landskapsarkitekt Halmstad, mailintervju, 2013-05-08.

Modig, Anna, Gatukontoret Malmö, telefonintervju, 2013-05-15.

7.2 Elektroniska källor

Dogparks, hemsida [online] tillgänglig via: <http://www.dogpark.com/> [2013-05-10]

Dogparks, hemsida, länken dog park rules [online], tillgänglig via: <http://www.dogpark.com/dog-park-rules/> [2013-05-27]

Frawley, E (2005) *Dogparks – why they are a bad idea* [online], tillgänglig via: <http://leerburg.com/pdf/dogparks.pdf> [2013-05-08]

Flickr.com, hemsida CC-licenserat bildmaterial [online] tillgänglig via: <http://www.flickr.com/search/?q=dog+park&l=cc&ct=0&mt=all&adv=1> [2013-05-25]

Halmstad Kommun (2011). *Lokala Ordningsföreskrifter* [online], tillgänglig via: <http://www.halmstad.se/download/18.1b71c16d133ad3e629f80004214/lokala-ordningsf%C3%B6reskrifter.pdf> [2013-04-29]

Halmstad Kommun (2008). *Hund i Halmstad* [online], tillgänglig via: <http://www.halmstad.se/download/18.31f34f6012669955eca80003797/1265279504883/Br%20oschyr+Hund+o+Katt.pdf> [2013-04-19]

Jackson, V.S.S. (2000). *Faecal litter management: a local government priority for reasons of community health and environmental amenity*. [online] Proceedings, urban animal management; 2000. Tillgänglig via: http://www.aiam.com.au/resources/files/proceedings/hobart2000/PUB_Pro00_VirginiaJackson.pdf [2013-04-26]

Jackson, V.S.S. (1995) *Public open space and dogs*. [online] Tillgänglig via: <http://www.petnet.com.au/sites/default/files/PIAS - public open space and dogs.pdf> [2013-04-23]

Jordbruksverket (2013). Statistik ur hundregistret. *Nyregistreringar och ägarbyten*. [online], tillgänglig via: <https://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/hundarochkatter/hundregistret/statistik.4.45fb0f14120a3316ad78000672.html> [2013-04-19]

Jordbruksverket (2011). *Djurskyddsbestämmelser-Hund*. [online] tillgänglig via:
http://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_jo/jo11_2.pdf
[2013-05-15]

Macpherson- *Dogs, Zoonoses and Public Health*. [online] tillgänglig via:
http://books.google.se/books?id=GyFj0poSznAC&printsec=frontcover&hl=sv&source=gs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false [2013-05-03]

Malmö Stad (2012) *Hundkarta med Hundstadga* [online] tillgänglig via:
<http://www.malmo.se/download/18.3744cbfb13a77097d87d154/Hundkarta+201211+webb.pdf> [2013-05-04]

Malmö Stad (2010). *Program för hundområden*. [online] Malmö: Gatukontoret, tillgänglig via:
http://www.malmo.se/download/18.781896bd12b17644785800015257/Hundprogram_100602.pdf [2013-04-29]

Svenska Kennelklubben, hemsida, länken Att äga hund [online], tillgänglig via:
<http://www.skk.se/hundagande/tips-och-rad/skotsel/vaccination/> [2013-05-20]

Statistiska centralbyrån (2012). *Hundar, katter och andra sällskapsdjur*. [online], tillgänglig via:
<http://www.agria.se/images/pdf/se-press-scb-undersokning-hundar-katter-och-andra-sallskapsdjur-2012.pdf> [2013-04-19]

Van de Kuyt, N.(2001). *Prevention of dog attacks in public places. a local government strategy adopted by 11 Victorian Councils*. [online] tillgänglig via:
http://www.aiam.com.au/resources/files/proceedings/melbourne2001/PUB_Pro01_NevaVanDeKuyt.pdf [2013-04-26]

7.3 Tryckta källor

Beerda et al. (1997) *Chronic Stress in Dogs Subjected to Social and Spatial Restriction. I. Behavioral Responses*. *Physiology & Behavior*, Vol. 66, No. 2 (1999) s. 233–242

Bennet & Rohlf (2006) *Owner-companion dog interactions: Relationships between demographic variables, potentially problematic behaviors, training engagement and shared activities*. *Applied Animal Behavior Science* 102 (2007) s. 65-84.

Hallgren, A. (2008) *Problemhundar och hundproblem*. Sjunde omarbetade utgåvan. Stockholm: Ica bokförlag, Forma Publishing Group AB

Lee, H., Shepley, M., Huang, C. (2009) Evaluation of off-leash dog parks in Texas and Florida: A study of use patterns, user satisfaction, and perception. *Landscape and Urban Planning*. Issue 92, s. 314-324.

Levinson, B. M. (1984) Human/ Companion Animal Therapy. *Journal of Contemporary Psychotherapy*, vol. 14, No. 2, fall/winter 1984.

Millan, C. & Peltier, M.J. (2006). *Cesar's Way – The Natural. Everyday Guide to Understanding and Correcting Common Dog Problems*. London: Hodder & Stoughton Ltd

Miller, R. & V.J. Howell, G. (2008) Regulating consumption with bite: Building a contemporary framework for urban dog management. *Journal of Business Research* vol. 6, issue 5, s. 525-531.

Palmer, C. (2003). Placing Animals in Urban Environmental Ethics. *Journal of Social Philosophy*. Volume 34, Issue 1

Rooney et al. (2000) *A comparison of dog-dog and dog-human play behavior*. *Applied Animal Behavior Science* 66 (2000) s. 235–248.

Serpell, J (1991) Beneficial effects of pet ownership on some aspects of human health and behavior, *Journal of the Royal Society of Medicine*, Volume 84, (1991) s. 717-720

8. BILAGOR

8.1 INTERVJUFRÅGOR

Intervjufrågor – hundägare, 20 st.
(senast ändrad: 2013-04-19)

Varför har du hund?

Hur och när rastar du din hund?

Har du din hund lös i urbana sammanhang?

- om ja, vad får du för reaktioner på det? Finns det någon speciell plats ni går till?

- om nej, vad beror det på? Brist på ytor till ändamålet? Negativa reaktioner?

Känner du till någon hundrastgård i den stad du bor? Alternativt andra ytor som fungerar att använda för dig och din hund till lek och aktiviteter?

- Om inte, är det något du saknar?

- Om det finns, är den funktionell/trivs du med den?

Vad skulle du gärna sett att hundrastgårdarna skulle fungera, resp. innehålla?

T.ex. Möjlighet till olika aktiviteter? Vilken typ av vegetation och markbeläggning hade varit fördelaktig på området? Bör där finnas tillgång till lösa föremål, t.ex. pinnar? Vad är attraktivt för dig och din hund? Etc.

Vad tror du hade krävts av en hundrastgård för att du och din hund skulle använda den frekvent?

Placering i staden

Avstånd till ert hus/lägenhet

Storlek på rastgården

Belysning

Inhägnad

Etc.

Har du tillfälle till att träffa andra hundägare för att skapa nya kontakter kring din hund?

- om nej, är det något du känner behov av?

Är det viktigt för dig att din hund ges möjligheten att socialisera med andra hundar?

Har du hört talas om konceptet hundparker?

- Om ja, är det något du tror skulle kunna fungera i Sverige?